

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
& ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΠΜΣ «ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ – ΔΗΜΟΣΙΟ ΜΑΝΑΤΖΜΕΝΤ»

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

ΘΕΜΑ:

**«Διαφθορά και Κακοδιοίκηση στους Ο.Τ.Α. 1ου Βαθμού.
Μελέτη Περίπτωσης Δήμος Νίκαιας – Αγ. Ι. Ρέντη»**

Συγγραφέας

Κιόκες Αθανάσιος

ΑΜ: Δ.Μ. 2033

Επιβλέπων Καθηγητής

Δρ. Κομισόπουλος Φαίδων

Αθήνα, Ιανουάριος 2023

UNIVERSITY OF WEST ATTICA

**SCHOOL ADMINISTRATIVE, ECONOMICS & SOCIAL
SCIENCES**

DEPARTMENT BUSINESS ADMINISTRATION

TITLE OF POSTGRADUATE PROGRAM (MSc)

PUBLIC ADMINISTRATION – PUBLIC MANAGEMENT

Diploma Thesis

**“Corruption and Misadministration in 1st level local governments. Case Study:
Municipality of Nikaia – Ag. I. Renti”**

Student Name and Surname: Kiokes Athanasios

Registration Number: 2033

Supervisor Name and Surname:

Dr. Komisopoulos Faidon

Athens, January 2023

Μέλη Εξεταστικής Επιτροπής

Η μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία εξετάστηκε επιτυχώς από την κάτωθι Εξεταστική Επιτροπή:

A/α	ΟΝΟΜΑ ΕΠΩΝΥΜΟ	ΨΗΦΙΑΚΗ ΥΠΟΓΡΑΦΗ
1.	ΦΑΙΔΩΝ ΚΟΜΙΣΟΠΟΥΛΟΣ	
2.	ΝΙΚΟΣ ΤΣΟΤΣΟΛΑΣ	
3.	ΣΑΒΒΑΣ ΜΑΚΡΙΑΔΗΣ	

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

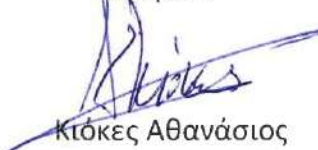
Ο κάτωθι υπογεγραμμένος **Κιόκες Αθανάσιος** του **Χρήστου**, με αριθμό μητρώου **ΔΜ 2033** φοιτητής του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Δημόσια Διοίκηση-Δημόσιο Μάνατζμεντ του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων της Σχολής Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, δηλώνω ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της μεταπτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Επιθυμώ την απαγόρευση πρόσβασης στο πλήρες κείμενο της εργασίας μου μέχρι και έπειτα από αίτηση μου στη Βιβλιοθήκη και έγκριση του επιβλέποντα καθηγητή.

Ο Δηλών

Κιόκες Αθανάσιος

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το κράτος για την καλύτερη διαχείρισή του έχει οργανωθεί με τέτοιο τρόπο έτσι ώστε να μπορεί να διοικηθεί καλύτερα. Μέσα στη δομή του σημερινού ελληνικού κράτους υπάρχουν και οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης 1^{ου} βαθμού. Οι Οργανισμοί αυτοί θα πρέπει να διέπονται από ισχυρή οργάνωση έτσι ώστε να μην παρατηρούνται φαινόμενα διαφθοράς και κακοδιοίκησης. Παρόλες τις προσπάθειες, τα φαινόμενα αυτά υφίστανται.

Η παρούσα εργασία έχει ως στόχο αρχικά να ορίσει τα φαινόμενα της διαφθοράς και της κακοδιοίκησης που συναντώνται στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης 1^{ου} βαθμού, να χαρτογραφήσει πως αυτά τα φαινόμενα δρουν πάνω στους Οργανισμούς και να μελετήσει αν υπάρχουν τρόποι εξάλειψης αυτών των φαινομένων. Για το σκοπό αυτό, και για να μπορέσει να γίνει ανάδειξη της έκτασης και του μεγέθους που μπορεί τα φαινόμενα αυτά να φτάσουν, πραγματοποιήθηκε μελέτη περίπτωσης του Δήμου Νίκαιας – Αγ. Ι. Ρέντη. Συγκεκριμένα, υπήρξαν προσωπικές συνεντεύξεις με υπαλλήλους του προαναφερθέντος Δήμου για να έχουμε μια ρεαλιστική εικόνα των φαινομένων διαφθοράς και κακοδιοίκησης.

Λέξεις Κλειδιά: Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης 1^{ου} βαθμού, Διαφθορά, Κακοδιοίκηση, Δήμος Νίκαιας – Αγ. Ι. Ρέντη, Δημόσια Διοίκηση

ABSTRACT

The state, in order to be better organized, is organized in such a way that it can be better administered. Within the structure of the current Greek state, there are also the Local Self-Governing Organizations of 1st degree. These Organizations should be governed by a strong organization so there is neither corruption nor maladministration. Despite the hard efforts, those phenomena exist.

The aim of this paper is to initially define the phenomena of corruption and maladministration that are found in the Local Government Organizations of 1st degree, to map how these phenomena act on the Organizations and to study if there are any ways to eliminate these phenomena. For this purpose, and in order to be able to highlight the extent and the size that these phenomena can reach, a case study was carried out by the Municipality of Nikaia – Ag. I. Renti.

Key Words: Local Government Organization 1st degree, Corruption, Maladministration, Municipality of Nikaia – Ag. I. Renti, Public Administration

Πίνακας περιεχομένων

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	6
ABSTRACT.....	7
ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο	12
1.1. Εισαγωγή στο θέμα	12
1.2. Σημαντικότητα θέματος.....	12
1.3. Ερευνητικά Ερωτήματα.....	13
1.4. Μεθοδολογία Έρευνας	16
1.5. Δομή εργασίας	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	19
2.1. Δομή του κράτους.....	19
2.2 Δομή Δήμων – Κοινοτήτων - Περιφέρειας.....	24
2.3. Πρόγραμμα Καλλικράτης.....	24
2.4. Πρόγραμμα Κλεισθένης.....	27
2.5. Οικονομική διαχείριση των δήμων.....	28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο ΔΙΑΦΘΟΡΑ	31
3.1. Εισαγωγή	31
3.2. Η διαφθορά στην Ελλάδα.....	32
3.3. Είδη Διαφθοράς	32
3.3.1. Πολιτική Διαφθορά	33
3.3.2. Οικονομική Διαφθορά	33
3.3.3. Δωροδοκία	33
3.3.4. Συμπαιγνία	34
3.3.5. Υπεξαίρεση	34
3.3.6. Εκβιασμός.....	34

3.3.7. Κατάχρηση	34
3.4. Η έννοια της διαφθοράς στο δημόσιο τομέα.....	34
3.5. Η Διαφθορά στην Τοπική Αυτοδιοίκηση.....	35
3.5.1 Κακοδιοίκηση	36
3.6. Ελεγκτικοί μηχανισμοί.....	37
3.6.1. Το Ελεγκτικό Συνέδριο.....	38
3.6.2 Ο Συνήγορος του Πολίτη.....	38
3.6.3. Το Σώμα Επιθεωρητών-Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης	39
3.6.4. Ο Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης	39
3.6.5 Αποκεντρωμένη Διοίκηση	40
3.6.6. Εθνική Αρχή Διαφάνειας.....	42
3.7. Διαφθορά και Κακοδιοίκηση στο ελληνικό δημόσιο	45
3.8. Διαφθορά και Κακοδιοίκηση στους Ο.Τ.Α.	46
3.8.1. Τα αίτια παρουσίας φαινομένων κακοδιοίκησης στους Δήμους	46
3.8.2. Αίτια φαινομένων διαφθοράς στους Δήμους	47
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	48
4.1. Μεθοδολογία έρευνας	48
4.2. Παρουσίαση ερευνητικού εργαλείου	48
4.3. Δειγματοληπτική στρατηγική	49
4.4. Δεοντολογία έρευνας	50
4.5. Παρουσίαση συνεντεύξεων και αποτελεσμάτων.....	50
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 - Συμπεράσματα-Προτάσεις	70
5.1. Γενικά Συμπεράσματα	70
5.2. Προτάσεις προς αξιολόγηση και υιοθέτηση.....	71
5.3. Περιορισμοί έρευνας.....	73
5.4. Θέματα για Μελλοντική Έρευνα.....	73
Βιβλιογραφία	75

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

Ε.Π.Δ.	Ετήσιο Πρόγραμμα Δράσης
ΓΕ.Γ.ΚΑ.Δ.	Γενική Γραμματεία για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς
ΕΑΔ	Εθνική Αρχή Διαφάνειας
ΚΕΔΚΕ	Κεντρική Επιτροπή Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας
Ο.Ε.Υ.	Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
ΟΤΑ	Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Τ.Ε.Π.	Τετραετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

1.1. Εισαγωγή στο θέμα

Η παρούσα διπλωματική εργασία έχει τίτλο «Διαφθορά και Κακοδιοίκηση στους Ο.Τ.Α. 1ου Βαθμού-Μελέτη Περίπτωσης Δήμος Νίκαιας – Αγ. Ι. Ρέντη» και μελετά τα φαινόμενα της διαφθοράς και της κακοδιοίκησης στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (εφεξής ΟΤΑ) 1^{ου} βαθμού και συγκεκριμένα την περίπτωση του Δήμου Νίκαιας – Αγ. Ι. Ρέντη.

Στη σημερινή εποχή, πολλά κράτη, ανάμεσά τους και η Ελλάδα, πλήττονται από τα φαινόμενα της διαφθοράς και της κακοδιοίκησης τόσο στον ιδιωτικό όσο και στο δημόσιο τομέα. Τα φαινόμενα αυτά είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με τη γραφειοκρατία και τα εμπόδια που αυτή δημιουργεί.

Το φαινόμενο της διαφθοράς είναι ένα φαινόμενο το οποίο είχε πρωτοεμφανιστεί στην αρχαιότητα. Τα αίτια της διαφθοράς και της κακοδιοίκησης ποικίλλουν, έχουν όμως κοινό παράγοντα το προσωπικό όφελος του εκάστοτε πολιτικού προσώπου, υπαλλήλου ή δημόσιου λειτουργού.

Για αυτό το λόγο, γίνονται αρκετές προσπάθειες για να βρεθούν μέτρα, μέσα από τα οποία, θα μπορεί τόσο η διαφθορά όσο και η κακοδιοίκηση, εφόσον δεν είναι εφικτό να εξαλειφθούν, να περιοριστούν όσο το δυνατόν περισσότερο.

1.2. Σημαντικότητα θέματος

Τα φαινόμενα της διαφθοράς και της κακοδιοίκησης είναι φαινόμενα με μακρόχρονη εμφάνιση σε πολλά κράτη. Ήδη, τα τελευταία χρόνια, τα περισσότερα κράτη, αρχίζουν να υιοθετούν καινούργιες και καινοτόμες εφαρμογές μέσω των οποίων θα αποφεύγονται τα παραπάνω φαινόμενα. Οι αλλαγές αυτές είναι πολύ σημαντικές να εφαρμόζονται σε όλα τα κράτη καθώς με αυτό τον τρόπο θα είναι εφικτό μια εύρυθμη λειτουργία που θα έχει ως κοινό σκοπό το κοινό καλό.

Σκοπός της εργασίας είναι να παραθέσει τις απόψεις των εργαζομένων στο Δήμο Νίκαιας – Αγ. Ι. Ρέντη, ενός μεγάλου δήμου, και να παραθέσει τη σπουδαιότητα της εξάλειψης των φαινομένων της διαφθοράς και της κακοδιοίκησης των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης 1^{ου} βαθμού.

1.3. Ερευνητικά Ερωτήματα

Για τους σκοπούς της παρούσας εργασίας παρατέθηκαν τα παρακάτω ερευνητικά ερωτήματα:

- Αν η διαφθορά και η κακοδιοίκηση είναι προβλήματα που εμφανίζονται στο δημόσιο τομέα της Ελλάδας και ποιοι είναι οι σημαντικότεροι παράγοντες για την ύπαρξη διαφθοράς στο δημόσιο τομέα της Ελλάδας;
- Αν η εκάστοτε κυβέρνηση και ο δημόσιος τομέας στη χώρα είναι περισσότερο διεφθαρμένα από τον ιδιωτικό τομέα;
- Σε ποιον τομέα εμφανίζεται περισσότερο διαφθορά (π.χ. πολιτικά κόμματα, δικαστικός κλάδος κ.λ.π.);
- Ποιες πράξεις μπορούν να δημιουργήσουν διαφθορά;
- Με ποιον τρόπο μπορεί να περιοριστεί η διαφθορά και η κακοδιοίκηση στους ΟΤΑ;
- Αν υπάρχουν «παραθυράκια» μέσα από τα οποία κάποιος θα μπορούσε να οδηγηθεί σε περιστατικό διαφθοράς;
- Αν τα περιστατικά διαφθοράς γίνονται αντιληπτά και αν καταγγέλλονται
- Αν η οικονομική κρίση έχει επιδράσει στο φαινόμενο της διαφθοράς στο δημόσιο τομέα της χώρας μας

Τα παραπάνω ερευνητικά ερωτήματα για την διευκόλυνση της ερευνητικής διαδικασίας, και ύστερα από την μελέτη της βιβλιογραφίας, αναπτύχθηκαν περισσότερο και διατυπώθηκαν σε ερωτήσεις ως εξής:

➤ Πιστεύετε ότι η διαφθορά και η κακοδιοίκηση είναι προβλήματα που εμφανίζονται στο δημόσιο τομέα της Ελλάδας; Ποιοι παράγοντες θεωρείτε ότι είναι σημαντικότεροι για την ύπαρξη διαφθοράς στο δημόσιο τομέα της Ελλάδας;

Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης 1^{ου} βαθμού είναι ένα πολύ σημαντικό τμήμα του δημόσιου τομέα της Ελλάδας. Η διαφθορά και η κακοδιοίκηση που μπορεί να εμφανίζεται σε αυτό τον τομέα επηρεάζει άμεσα ένα μεγάλο ποσοστό του ελληνικού πληθυσμού καθώς μέσω αυτής μπορεί να ευνοούνται κάποιοι σε βάρος κάποιων

άλλων ανθρώπων. Συνεπώς, είναι πολύ σημαντικό να είναι γνωστό αν οι ίδιοι εργαζόμενοι σε έναν τέτοιο οργανισμό θεωρούν ότι όντως η διαφθορά και η κακοδιοίκηση είναι προβλήματα που μαστίζουν το δημόσιο τομέα της Ελλάδας. Για να μπορέσει κάποιος να διακρίνει τα φαινόμενα αυτά θα πρέπει για αρχή να είναι σε θέση να κατανοήσει αλλά και να μπορεί να εντοπίζει τους παράγοντες που είναι υπεύθυνοι για τα φαινόμενα αυτά.

➤ Θεωρείτε ότι η εκάστοτε κυβέρνηση και ο δημόσιος τομέας στη χώρα είναι περισσότερο διεφθαρμένα από τον ιδιωτικό τομέα;

Εν συνεχεία, ένα πολύ σημαντικό ερώτημα που τίθεται είναι αν οι εργαζόμενοι του δήμου θεωρούν ότι παρατηρείται διαφορά ανάμεσα στον ιδιωτικό και το δημόσιο τομέα, αναφορικά με τα θέματα της διαφθοράς. Αν διαπιστώνεται μια τέτοια διαφοροποίηση θα πρέπει να ελεγχθεί ο διαφορετικός τρόπος διαχείρισης των εργαζομένων, των θεμάτων που προκύπτουν καθώς και με ποιο τρόπο αυτά επιλύονται.

➤ Σε ποιον τομέα θεωρείτε ότι εμφανίζεται περισσότερο διαφθορά (π.χ. πολιτικά κόμματα, δικαστικός κλάδος κ.λ.π.);

Ένα εξίσου σημαντικό και καίριο ερώτημα, είναι οι τομείς στους οποίους παρουσιάζεται εντονότερα το φαινόμενο της διαφθοράς. Στη βιβλιογραφία έχουν αναφερθεί διάφοροι τομείς στους οποίους έχουν παρατηρηθεί, κατά καιρούς, το φαινόμενο της διαφθοράς. Αυτοί είναι τα πολιτικά κόμματα και οι φορείς, το κοινοβούλιο και οι πολιτευτές, οι ένοπλες δυνάμεις, οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ), οι θρησκευτικοί φορείς, το εκπαιδευτικό σύστημα, ο δικαστικός κλάδος, οι υπηρεσίες υγείας, όπως νοσοκομεία, γιατροί κ.λ.π., οι συνδικαλιστικοί φορείς, τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, ο ιδιωτικός τομέας με τις επιχειρήσεις, οι υπηρεσίες τοπικής αυτοδιοίκησης, η αστυνομία, η εφορία, το τελωνείο, η πολεοδομία και οι δήμοι. Βασικό μέλημα της παρούσας εργασίας είναι να μελετηθούν τα αίτια στα οποία μπορεί να οφείλεται αυτό.

➤ Ποιες πράξεις θεωρείτε ότι μπορεί να δημιουργήσουν διαφθορά;

Στα βασικά ερευνητικά ερωτήματα είναι και το ποιες πράξεις οι ίδιοι οι εργαζόμενοι θεωρούν σαν πράξεις διαφθοράς και αν οι ίδιοι έχουν αντιληφθεί κάποια τέτοια πράξη στον εργασιακό τους χώρο. Είναι πάρα πολύ σημαντικό για έναν εργαζόμενο να μπορεί να αντιληφθεί τότε μια πράξη μπορεί να οδηγήσει σε διαφθορά. Είναι γνωστό ότι ο χρηματισμός ή η απολαβή κάποιου άλλου ανταλλάγματος με σκοπό την άμεση διεκπεραίωση μιας υπόθεσης είναι μια πράξη μέσα από την οποία διαφαίνεται η διαφθορά. Εδώ χρειάζεται να τονιστεί και η διαφορά που προκύπτει ανάμεσα στο αν ο δημόσιος υπάλληλος ζητάει το αντάλλαγμα ή του προσφέρεται. Και οι δύο περιπτώσεις είναι εξίσου σημαντικές. Οι πράξεις αυτές μπορεί να συναντηθούν σε διαφορετικούς τομείς στο δημόσιο τομέα στην Ελλάδα αλλά και σε άλλα κράτη. Επιπρόσθετα, η ύπαρξη «γνωριμιών» μπορεί να οδηγήσει στην εμφάνιση του φαινομένου, καθώς με αυτό τον τρόπο διευκολύνεται η διεκπεραίωση διάφορων υποθέσεων. Είναι λοιπόν πάρα πολύ σημαντικό, αν υφίσταται οποιαδήποτε μη νόμιμη πράξη που συνεπάγεται και διαφθορά να καταγγέλλεται απευθείας και να λαμβάνονται στη συνέχεια τα απαραίτητα μέτρα.

➤ Με ποιον τρόπο πιστεύετε ότι μπορεί να περιοριστεί η διαφθορά και η κακοδιοίκηση στους ΟΤΑ;

Όπως έχει ήδη προαναφερθεί, η διαφθορά και η κακοδιοίκηση είναι μείζονα προβλήματα στο δημόσιο τομέα και ειδικότερα στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης 1^{ου} βαθμού. Για αυτό το λόγο θεωρείται αναγκαίο να βρεθούν τρόποι εξάλειψης ή έστω μείωσης του φαινομένου.

➤ Γνωρίζετε τους κανονισμούς που διέπουν την εργασία σας; Θεωρείτε ότι υπάρχουν «παραθυράκια» μέσα από τα οποία κάποιος θα μπορούσε να οδηγηθεί σε περιστατικό διαφθοράς;

Ένα ακόμα ζήτημα που θα πρέπει να μελετηθεί είναι αν οι υπάλληλοι γνωρίζουν τους κανονισμούς που διέπουν τη θέση τους, αν είναι σύμφωνοι με αυτούς και αν μπορούν να ανταπεξέλθουν. Σε διαφορετική περίπτωση, είναι πάρα πολύ εύκολο να υποπέσουν σε κάποια πράξη που έρχεται σε αντίθεση με αυτούς τους κανονισμούς και επομένως να οδηγηθούν σε κάποιο φαινόμενο διαφθοράς.

➤ Έχει υποπέσει στην αντίληψή σας περιστατικό διαφθοράς; Το έχετε

καταγγείλει; Αν θέλατε να το καταγγείλετε σε ποια αρχή θα απευθυνόσασταν;

Είναι επίσης πάρα πολύ σημαντικό να είναι σε θέση οι δημόσιοι λειτουργοί να καταγγείλουν οποιοδήποτε περιστατικό υποπέσει στην αντίληψή τους, το οποίο ξεπερνά τα όρια της νομιμότητας. Έτσι, με αυτό τον τρόπο θα επιτευχθεί και η μείωση του φαινομένου της διαφθοράς αρχικά και σιγά σιγά θα οδηγηθούμε στην εξάλειψή του. Για να επιτευχθεί κάτι τέτοιο θα πρέπει να γνωρίζουν τις αρμόδιες αρχές στις οποίες θα μπορούν να απευθυνθούν και οι οποίες είναι καθόλα αρμόδιες για να μεριμνήσουν για τον έλεγχο και την παραδειγματική τιμωρία σε περίπτωση που έχει όντως διαπραχθεί μια τέτοια πράξη στην οποία παρατηρείται παραβίαση της νομιμότητας.

➤ Θεωρείτε ότι η οικονομική κρίση έχει επιδράσει στο φαινόμενο της διαφθοράς στο δημόσιο τομέα της χώρας μας;

Ένα πολύ σημαντικό ζήτημα που θα πρέπει επίσης να μελετηθεί είναι κατά πόσο η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει τον τρόπο που εργάζονται οι δημόσιοι λειτουργοί με αποτέλεσμα να τους οδηγεί σε πράξεις που οδηγούν σε προσωπικό όφελος και βλάπτουν τους πολίτες και κατά επέκταση το ίδιο το κράτος.

1.4. Μεθοδολογία Έρευνας

Στην παρούσα εργασία χρησιμοποιήθηκε τόσο δευτερογενής έρευνα, με την μελέτη των κατάλληλων πηγών, όσο και πρωτογενής έρευνα, με την διεξαγωγή ποιοτικής έρευνας με την μέθοδο της μελέτης περίπτωσης και την διεξαγωγή συνεντεύξεων.

Για την παρούσα εργασία χρησιμοποιήθηκαν βιβλιογραφικές πηγές και μελέτες δημοσιευμένων επιστημονικών άρθρων από έγκυρες πηγές ενώ η δομή της στηρίχθηκε στις οδηγίες του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής. Για το σκοπό της εργασίας, μελετήθηκαν οι απόψεις των εργαζομένων στο Δήμο Νίκαιας – Αγ. Ι. Ρέντη. Η επιλογή της μελέτης περίπτωσης επιλέχθηκε για να μπορέσει να γίνει εμβάθυνση στο θέμα σε ένα μέρος του πληθυσμού. Έτσι, η συγκεκριμένη περίπτωση έγινε το επίκεντρο της έρευνας, όπου μελετήθηκαν οι αντιδράσεις απέναντι στα φαινόμενα της διαφθοράς και της κακοδιοίκησης. Η μελέτη

περίπτωσης απαντάται στις ποιοτικές έρευνες και τα αποτελέσματά της δεν μπορούν να γενικευτούν (Ιωσηφίδης, 2003).

1.5. Δομή εργασίας

Βασιζόμενοι στις παραπάνω έννοιες, η παρούσα εργασία θα αναπτυχθεί ως εξής:

Στο πρώτο κεφάλαιο, παρουσιάζεται η εισαγωγή του θέματος και η σημαντικότητά του αναφορικά με τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης 1^{ου} βαθμού. Στη συνέχεια, γίνεται αναφορά στα ερευνητικά ερωτήματα πάνω στα οποία έχει στηριχθεί η παρούσα εργασία και θα γίνει αναφορά και στη μεθοδολογία της έρευνας που χρησιμοποιήθηκε με σκοπό να ληφθούν απαντήσεις για τα συγκεκριμένα ερευνητικά ερωτήματα.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, γίνεται αναφορά στη δομή του κράτους που υπάρχει από την αρχαιότητα μέχρι και σήμερα. Αναφέρονται επίσης στοιχεία για το βασικό θέμα της παρούσας εργασίας που είναι οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης 1^{ου} βαθμού καθώς και οι λειτουργίες και οι μηχανισμοί που διαθέτουν.

Στο τρίτο κεφάλαιο, γίνεται αναφορά στα βασικά φαινόμενα που μελετάει η παρούσα εργασία, τα φαινόμενα της διαφθοράς και της κακοδιοίκησης. Γίνεται αναφορά στα είδη της διαφθοράς και της κακοδιοίκησης που συναντώνται καθώς και στους ελεγκτικούς μηχανισμούς που καλούνται να τα εξαλείψουν. Στη συνέχεια, γίνεται αναφορά στον τρόπο που αυτά τα φαινόμενα εμφανίζονται στο ελληνικό δημόσιο και ειδικότερα στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης 1^{ου} βαθμού.

Στο τέταρτο κεφάλαιο, γίνεται εκτενής ανάλυση της μεθοδολογίας που χρησιμοποιήθηκε, τεκμηρίωση των μεθοδολογικών επιλογών, αιτιολόγηση για τη διενέργεια ποιοτικής έρευνας, και ειδικά συνέντευξης, και μελέτης περίπτωσης. Στη συνέχεια, γίνεται παρουσίαση του ερευνητικού εργαλείου που χρησιμοποιήθηκε, ερωτηματολόγιο, καθώς και τρόπου δόμησής του. Παρουσιάζεται, επίσης, η δειγματοληπτική στρατηγική και αναλύεται η επιλογή αυτή. Ακόμη, γίνεται αναφορά στη δεοντολογία έρευνας, ένα πολύ σημαντικό εργαλείο για τη διεξαγωγή

μιας έρευνας ενώ τέλος παρουσιάζονται οι συνεντεύξεις με τις κύριες ερωτήσεις που διενεργήθηκαν καθώς και τα αποτελέσματα που διεξήχθησαν.

Τέλος, στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα γενικά συμπεράσματα που διεξάγονται από την παρούσα έρευνα ενώ παρατίθενται και προτάσεις προς αξιολόγηση και μελλοντική υιοθέτηση. Το κεφάλαιο ολοκληρώνεται με τους περιορισμούς της έρευνας καθώς και με θέματα που μπορεί να αποτελέσουν αντικείμενο μελέτης για μελλοντική έρευνα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1. Δομή του κράτους

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι αναπόσπαστο κομμάτι της Δημοκρατίας. Έχει αλλάξει διάφορες μορφές όπως «κοινότητα», «δήμος», «πόλις - κράτος». Οι αρχές της τέθηκαν για πρώτη φορά το 1828 με τις μεταρρυθμίσεις του Ιωάννη Καποδίστρια, ο οποίος ενοποίησε κάποιες από τις βασικές παραμέτρους των κοινοτήτων και έδωσε ενεργό ρόλο για τα κοινοτικά ζητήματα στην κεντρική εξουσία. Εν συνεχεία, σημαντική ήταν η συμβολή του νόμου «περί συστάσεως δήμων της 27ης Δεκεμβρίου 1833/ 8ης Ιανουαρίου 1834: ο ελέω Θεού Δήμος». Με το νόμο αυτόν, οι δήμοι διαιρούν την επικράτεια και διακρίνονται σε Α΄ τάξης, Β΄ τάξης και Γ΄ τάξης. Επίσης, κάθε δήμος διοικείται από τον δήμαρχο, τον πάρεδρο και το δημοτικό συμβούλιο. Δικαίωμα ψήφου δεν είχαν όλοι οι δημότες, αλλά μόνον οι ευκατάστατοι, δηλαδή όσοι ήταν ευκατάστατοι και μπορούσαν να καταβάλουν τους φόρους τους. Η προϋπόθεση αυτή ήταν εμπόδιο στην συμμετοχή της επιλογής διοίκησης από τους χαμηλοεισοδηματίες κατοίκους, επιτρέποντας, παράλληλα, την κατοχή της εξουσίας μόνον από συγκεκριμένες ομάδες οι οποίες εναλλάσσονταν. (Παπαγεωργίου, 2022)

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση είχε περιορισμένες αρμοδιότητες, καθιστώντας τις μη αυτόνομες λόγω του έντονου κεντρικού ελέγχου αναφορικά με τη νομιμότητα και τη σκοπιμότητα καθώς και της αυξημένης οικονομικής χειραγώγησης. Το καθεστώς αυτό ίσχυε μέχρι και τα τέλη του 1970. Ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ενώ θα έπρεπε να μην περιορίζεται στα στενά όρια του τοπικού παραρτήματος, λόγω της συγκεντρωτικής διοίκησης, αντιμετώπιζε με καχυποψία την ανάθεση ουσιαστικών λειτουργιών στην Τοπική Αυτοδιοίκηση περιορίζοντας έτσι τις αρμοδιότητές της διαθέτοντας ελάχιστους οικονομικούς πόρους (Χλέπας, 1998).

Στα μέσα της δεκαετίας του 1970, πραγματοποιήθηκε μεταβολή στο καθεστώς της αυτοδιοίκησης. Η μεταβολή αυτή οφείλεται στο ότι η αποκέντρωση είχε χαρακτηριστεί ως αναγκαία προϋπόθεση για την αναπτυξιακή διαδικασία ενώ τονίστηκε η ανάγκη για ενίσχυση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Οι οργανισμοί αυτοί

διακατέχονται από διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια. Για τον έλεγχο της νομιμότητας, ασκείται στους ΟΤΑ εποπτεία από το κράτος χωρίς όμως να εμποδίζει την πρωτοβουλία και την ελεύθερη δράση τους. Το συγκεκριμένο συνταγματικό άρθρο έχει ιδιαίτερη αξία καθώς διαφαίνεται το γεγονός ότι υπάρχει πολιτική βούληση να αποδοθεί στην Τοπική Αυτοδιοίκηση ουσιαστικό περιεχόμενο (Ψυχοπαίδης, 1982).

Την περίοδο που ακολουθεί, το κράτος στην προσπάθειά του να υλοποιήσει το άρθρο 102, παράγραφο 1 του Συντάγματος, αναφορικά με τη διοικητική αυτοτέλεια των Ο.Τ.Α., «Η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων ανήκει στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού. Υπέρ των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης συντρέχει τεκμήριο αρμοδιότητας για τη διοίκηση των τοπικών υποθέσεων», εισάγει μια σειρά νόμων ώστε να εκσυγχρονιστεί ο θεσμός της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Σταθμό αποτελεί η ένταξη της Ελλάδας ως πλήρες μέλος στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα (Ε.Κ.) το 1981, γεγονός που καθιστά επιτακτική την ανάγκη για εκσυγχρονισμό, σύγκλιση και προσαρμογή των φορέων στις αντίστοιχες της Ε.Κ. . Έτσι, απαιτείται συγκρότηση περιφερειακών και τοπικών θεσμών. Όμως, όλες οι προσπάθειες για την ανεύρεση ενός δομικού και λειτουργικού εκσυγχρονισμού αποδείχθηκαν σύντομα ανεπαρκείς. Στα κύρια χαρακτηριστικά των νέων θεσμών διακρίνονται η έλλειψη διαφάνειας και η περιορισμένη δημοσιότητα, στοιχεία που διευκόλυναν στη συνέχιση των σχέσεων που ήδη υπήρχαν και προνομίων διαφόρων κοινωνικών και επαγγελματικών ομάδων δημιουργώντας νέες κοινωνικές ανισότητες (Ψυχοπαίδης & Γετίμης, 1989).

Επίσης, η πρωτοβάθμια αυτοδιοίκηση διασπάστηκε σε δημογραφικά και οικονομικά καχεκτικές κοινότητες καθώς και σε μικρούς δήμους, αποτελώντας εμπόδιο στην άσκηση διοικητικής και αναπτυξιακής πολιτικής που ήταν ο κύριος στόχος του σύγχρονου εθνικού και ευρωπαϊκού γίνεσθαι. Η αναδιάρθρωση του διοικητικού χάρτη της Ελλάδας υλοποιήθηκε σχετικά πρόσφατα με την ψήφιση του σχεδίου "Ι. Καποδίστριας" - νόμος 2539/1997.

Ο προαναφερθείς νόμος έχει σαν κύριο στοιχείο την ολική αναμόρφωση του χάρτη των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α΄ βαθμού, καταργώντας τους υπάρχοντες δήμους και κοινότητες και δημιουργώντας νέους δήμους με διευρυμένη εδαφική περιφέρεια (900 νέοι δήμοι) και περιορισμένες κοινότητες (133 κοινότητες), με

σκοπό να προσφέρουν οργανωμένες υπηρεσίες στους κατοίκους τους. Εντούτοις, το σχέδιο "Ι. Καποδίστριας" δεν επίλυσε επιτυχώς τα προβλήματα για τα οποία σχεδιάστηκε, αλλά ανέδειξε νέα προβλήματα και δυσλειτουργίες. Βασικοί λόγοι ήταν:

- Η απουσία ανάλογων χρηματοδοτικών πόρων
- Το πλήθος των νέων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης συνέχισε να είναι μεγάλο με αποτέλεσμα την αδυναμία ανάπτυξης των κατάλληλων υπηρεσιών.
- Συνεχίστηκε η παρεμβατικότητα του κράτους στους ΟΤΑ.
- Η κυβέρνηση καθόριζε την χρηματοδότησή τους με αποτέλεσμα την εξάρτησή τους από αυτήν.

Αδιαμφισβήτητη, όμως, παρά τα προαναφερθέντα ήταν η σημαντικότητα της μεταρρύθμισης ειδικότερα για μια χώρα με περιορισμένους πόρους και συγκεντρωτική παράδοση η οποία εντούτοις κατάφερε μία τεράστια αλλαγή στην τοπική αυτοδιοίκηση της χώρας.

Τις αστοχίες του προγράμματος "Ι. Καποδίστριας" έρχεται να καλύψει το σχέδιο «Καλλικράτης» (ν. 3852/2010). Σύμφωνα με αυτό το νόμο, τη «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης», άλλαξε η χωρική και πληθυσμιακή δομή των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού, με αποτέλεσμα να δημιουργηθούν μεγαλύτερες γεωγραφικές δομές τοπικής αυτοδιοίκησης, να συνενωθούν δήμοι, κοινότητες και νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις, αντίστοιχα. Συνέπεια αυτού, είναι η διαίρεση της χώρας σε 325 Δήμους (Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου βαθμού), δεκατρείς περιφέρειες (Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης δεύτερου βαθμού) και επτά αποκεντρωμένες διοικήσεις.

Αποκεντρωμένη κρατική διοίκηση	ΟΤΑ	
Αποκεντρωμένη Διοίκηση	Περιφέρειες	Δήμοι
Μακεδονίας/Θράκης	Ανατ. Μακεδονίας-Θράκης	22
	Κεντρικής Μακεδονίας	38
Ηπείρου/Δυτ. Μακεδονίας	Δυτικής Μακεδονίας	12
	Ηπείρου	19
Θεσσαλίας/Στερεάς Ελλάδας	Θεσσαλίας	25
	Στερεάς Ελλάδας	25
Πελοποννήσου-Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου	Δυτικής Ελλάδας	7
	Πελοποννήσου	19
	Ιονίων Νήσων	26
Αττικής	Αττικής	66
Αιγαίου	Βορείου Αιγαίου	8
Κρήτης	Νοτίου Αιγαίου	34
	Κρήτης	24
7	13	325

Εικόνα 1. Εδαφική διάρθρωση της αποκεντρωμένης κρατικής διοίκησης και των ΟΤΑ

Πηγή: Δομή και λειτουργία των Δήμων στην Ελλάδα, 2014

Εικόνα 2. Το σύστημα της δημόσιας διοίκησης

Πηγή: Δομή και λειτουργία των Δήμων στην Ελλάδα, 2014

Εικόνα 3. Οι Περιφέρειες της Ελλάδας

Πηγή: Δομή και λειτουργία των Δήμων στην Ελλάδα, 2014

Η διακυβέρνηση των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης επανασχεδιάστηκε σύμφωνα με τα ακόλουθα:

- Συλλογικότητα στη λειτουργία των Οργανισμών Αυτοδιοίκησης.
- Ενίσχυση της αποκέντρωσης ακόμη και εντός των δήμων.
- Συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών στη λήψη αποφάσεων αλλά πλέον σε θεσμικό επίπεδο.

Ο επανασχεδιασμός αυτός είχε ως αποτέλεσμα να εξασφαλίσει τη μεγαλύτερη δυνατή συναίνεση στη λήψη αποφάσεων με βάση τα νέα δεδομένα, δηλαδή τις συνενώσεις δήμων και κοινοτήτων και την επιδίωξη διαφάνειας κατά την άσκηση των καθηκόντων τους (ΥΠΕΣ, 2012).

2.2 Δομή Δήμων – Κοινοτήτων - Περιφέρειας

Η διοίκηση του Δήμου αποτελείται από τον Δήμαρχο, το Δημοτικό Συμβούλιο, την Οικονομική Επιτροπή, την Επιτροπή Ποιότητας Ζωής και την Εκτελεστική Επιτροπή.

Στις Δημοτικές Κοινότητες, η διοίκηση αποτελείται από τον Πρόεδρο της Δημοτικής Κοινότητας και το Συμβούλιο Δημοτικής Κοινότητας.

Η διοίκηση των Τοπικών Κοινοτήτων αποτελείται από τον Πρόεδρο της Τοπικής Κοινότητας και το Συμβούλιο Τοπικής Κοινότητας.

Τέλος, η διοίκηση της Περιφέρειας αποτελείται από τον Περιφερειάρχη, τους Αντιπεριφερειάρχες, το Περιφερειακό Συμβούλιο, την Οικονομική Επιτροπή, την Επιτροπή Ποιότητας Ζωής και την Εκτελεστική Επιτροπή (Δομή και λειτουργία των Δήμων στην Ελλάδα, 2014).

2.3. Πρόγραμμα Καλλικράτης

Ο Καλλικράτης παρέιχε στους ΟΤΑ αρμοδιότητες που μέχρι τότε κατείχαν η Κεντρική εξουσία και οι Νομαρχίες. Έτσι είναι υπεύθυνοι για τη ρύθμιση θεμάτων που αφορούν τη σωστή λειτουργία των πόλεων και των κοινοτήτων, τη χορήγηση αδειών, την έναρξη επαγγελμάτων, το περιβάλλον, την ποιότητα ζωής, την πρόνοια και την κοινωνική προστασία, την αλληλεγγύη, την παιδεία, τον αθλητισμό, τον πολιτισμό, τις δραστηριότητες γεωργικής και κτηνοτροφικής ανάπτυξης.

Μεγάλη σημασία δόθηκε στους ελεγκτικούς μηχανισμούς με σκοπό την καλύτερη και αποτελεσματικότερη εύρυθμη λειτουργία των αρχών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Για το λόγο αυτό έγινε πρόβλεψη έτσι ώστε να θεσπιστεί μια αυτοτελής υπηρεσία της Εποπτείας, του Ελεγκτή νομιμότητας και του Συμβουλίου ελεγκτών νομιμότητας. Τα συγκεκριμένα όργανα μπορούσαν να προσφεύγουν στη

δικαιοσύνη για να αναζητήσουν αλλά και επιρρίψουν ευθύνες για τυχόν παραλείψεις και παραβάσεις των φορέων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Αιτιολογική Έκθεση Ν. 3852/2010).

Με το Νόμο 3852/2010, άρθρο 262, θεσμοθετήθηκε το Πρόγραμμα Οικονομικής Εξυγίανσης των ΟΤΑ καθώς πρόκυπτε άμεση ανάγκη για να εντοπίζονται και να επιλύονται προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι δήμοι της χώρας και εμφανίζουν δημοσιονομικό χαρακτήρα. Ορισμένοι δήμοι αδυνατούσαν να εξυπηρετήσουν τις δανειακές τους υποχρεώσεις, να καταβάλλουν ληξιπρόθεσμες οφειλές σε προμηθευτές και εργολάβους, να καταβάλλουν τη μισθοδοσία του προσωπικού και να καταρτίσουν ισοσκελισμένους προϋπολογισμούς.

Το πρόγραμμα αυτό μέσω νέων κανόνων, αναφορικά με την πιστοληπτική πολιτική για τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, έδινε νέα εργαλεία για τη διαχείριση, τη μέτρηση και τον έλεγχο των εσόδων αλλά και των εξόδων ενώ εστίαζε στην ορθολογική και διαφανή διαχείριση των οικονομικών των ΟΤΑ. Έτσι, για να μπορέσει να διασφαλιστεί η οικονομική αυτοτέλεια των ΟΤΑ θεσπίστηκε το παρατηρητήριο οικονομικής αυτοτέλειας των ΟΤΑ (Ν.4093/2010).

Σύμφωνα με τον Ν.3852/2010, άρθρο 59, υπάρχει μετάθεση των αντίστοιχων υπηρεσιών μαζί με το υπάρχον προσωπικό αλλά και τους διαθέσιμους οικονομικούς πόρους που ήδη υπάρχουν. Με τον ίδιο νόμο, άρθρο 71, ο οποίος προώθησε την ηλεκτρονική διακυβέρνηση κάνει αναφορά στα κάτωθι:

- Όλοι οι δήμοι πρέπει να έχουν στη διάθεσή τους κάποιο ιδιαίτερο κατάστημα για τη στέγασή τους καθώς και για τις υπηρεσίες τους.
- Πρέπει, επίσης, να τηρούν απαραίτητως βιβλία και αρχεία, έτσι ώστε να μπορούν να ασκήσουν τα καθήκοντά τους.
- Πρέπει ακόμη να διαθέτουν επίσημη σελίδα στο διαδίκτυο, όπου θα δημοσιοποιούν ανακοινώσεις καθώς και αποφάσεις των οργάνων τους.

Έτσι, λαμβάνοντας υπόψιν τα παραπάνω, οι περισσότεροι νέοι δήμοι έχουν στη διάθεσή τους σελίδες στο διαδίκτυο. Με αυτό τον τρόπο, γίνεται μια προσπάθεια ριζικής βελτίωσης του διοικητικού συστήματος των ελληνικών δήμων. Επιπλέον,

αναπτύσσεται η Εκτελεστική Επιτροπή, η οποία πλέον θεωρείται υπεύθυνη για τη λήψη αποφάσεων, αναφορικά με θέματα που σχετίζονται με την ηλεκτρονική διακυβέρνηση. Σε αυτή την επιτροπή συμμετέχουν ο δήμαρχος, οι αντιδήμαρχοι καθώς και ο Γενικός Γραμματέας, ο οποίος όμως δεν έχει τη δυνατότητα να ψηφίζει. Ακόμα, ορίζεται η δημιουργία Ειδικών Επιτροπών Δημοτικού Συμβουλίου, οι οποίες μπορούν να γνωμοδοτούν αλλά και να αποφασίζουν για τα όποια θέματα άπτονται των αρμοδιοτήτων τους.

Τα οφέλη που προκύπτουν από τον Καλλικράτη για το κράτος και τον πολίτη είναι τα ακόλουθα (Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, 2014):

Από την πλευρά του Κράτους:

- Υπάρχει περιορισμός στις λειτουργικές δαπάνες και στις οικονομίες κλίμακας τόσο στους οικονομικούς όσο και στους ανθρώπινους πόρους.
- Παρατηρείται δημοσιονομική ανάταξη και αναπτυξιακή επανεκκίνηση της χώρας.
- Αυξάνεται η αποτελεσματικότητα των ΟΤΑ καθώς και του κράτους σε γενικότερο πλαίσιο.
- Ενδυναμώνεται η εμπιστοσύνη απέναντι στο θεσμό αλλά και τον κόσμο της αυτοδιοίκησης.

Για τον Πολίτη:

- Βελτιώνεται η εξυπηρέτησή του και αναβαθμίζεται η καθημερινότητά του.
- Οι υπηρεσίες που παρέχονται είναι ποιοτικότερες και υψηλότερου επιπέδου.
- Βελτιώνεται η πληροφόρησή του και έχει αμεσότητα με την ενημέρωση για την τοπική αυτοδιοίκηση.
- Η απόσταση πλέον δεν είναι μείζονος σημασίας.
- Ενθαρρύνεται η συμμετοχή του πολίτη να δοκιμασθεί και να επιβεβαιωθεί ή να

διαψευσθεί στην πράξη.

2.4. Πρόγραμμα Κλεισθένης

Μετά το πρόγραμμα Καλλικράτης, υπήρξαν ώριμες συνθήκες ώστε να ακολουθήσει το πρόγραμμα Κλεισθένης (ν.4555/2018), με το οποίο δεν ακυρώνεται τελείως ο προηγούμενος νόμος 3852/2010, αλλά αντίθετα διατηρεί ορισμένα άρθρα του και κύριος σκοπός του ήταν να καλυφθούν ορισμένα κενά του τομέα της διοικητικής και οργανωτικής ανασυγκρότησης που υπήρχαν. Έτσι διαμορφώθηκαν όροι δημοκρατικότερη συγκρότησης και λειτουργίας των θεσμών, αναλογικότερη εκπροσώπηση των πολιτών και ενισχύθηκε ο έλεγχος των ΟΤΑ.

Ο «Κλεισθένης» δηλαδή τροποποιεί και συμπληρώνει τον «Καλλικράτη» όπου υπήρχαν κενά, ούτως ώστε να επιτευχθεί το καλύτερο αποτέλεσμα για την Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Το πρόγραμμα «Κλεισθένης» έρχεται να θέσει τις βάσεις ώστε να αναγνωριστεί η διαφορετικότητα και η ιδιαιτερότητα του κάθε δήμου της χώρας, σύμφωνα με τα εξής κριτήρια (Αιτιολογική Έκθεση Νόμου, σ. 17 – 18): τον πληθυσμό, την αστικοποίηση και τα γεωοικονομικά χαρακτηριστικά τους, τη γεωμορφολογική ιδιαιτερότητα και τη θέση τους στον διοικητικό χάρτη της χώρας, δηλαδή εάν αποτελούν ή όχι έδρες περιφερειών ή περιφερειακών ενοτήτων.

Σύμφωνα με το άρθρο 107, παρ. 4, του Συντάγματος αλλάζει η εποπτεία του κράτους πάνω στους ΟΤΑ και ασκεί πλέον αποκλειστικά τον έλεγχο νομιμότητας της δράσης τους, ως κράτος δικαίου, ενώ δεν δύναται να εμποδίζει την πρωτοβουλία και την ελεύθερη δράση τους. Σύμφωνα με το άρθρο 102, παρ. 2 του Συντάγματος, η άσκηση εποπτείας δεν παρεμβαίνει στη διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια των ΟΤΑ ενώ είναι δικαίωμα των ΟΤΑ να αποφασίζουν για τις τοπικές υποθέσεις, μέσα στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων τους και του θεσμικού πλαισίου που υφίσταται κάθε φορά (Αιτιολογική Έκθεση Νόμου, σ. 30 - 31).

Ενισχύονται οι θεσμοί συμμετοχής στην Τοπική Αυτοδιοίκηση καθώς έχει γίνει πρόβλεψη για πραγματοποίηση δημοψηφίσματος σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Μετεξελίσσεται ο θεσμός του Συμπαραστάτη του Δημότη και της

Επιχείρησης που εισήχθη με τις διατάξεις του Προγράμματος «Καλλικράτης», σε Δημοτικό Διαμεσολαβητή. Κύρια αποστολή του είναι να καταπολεμηθούν τα φαινόμενα κακοδιοίκησης στους ΟΤΑ.

2.5. Οικονομική διαχείριση των δήμων

Στην αναθεώρηση του Συντάγματος, το 2001, προσδιορίστηκε ρητά η εποπτεία των ΟΤΑ και η έκταση αυτής. Συγκεκριμένα, το άρθρο 102, παρ. 4, προβλέπει ότι «το Κράτος ασκεί στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης εποπτεία που συνίσταται αποκλειστικά σε έλεγχο νομιμότητας και δεν επιτρέπεται να εμποδίζει την πρωτοβουλία και την ελεύθερη δράση τους». Ο έλεγχος μπορεί να είναι πολλών χαρακτήρων -είτε προληπτικός είτε κατασταλακτικός (Απόφαση 1717/2014Γ' τμήμα ΣτΕ)- και πρόκειται για μία διάταξη αρκετά προοδευτική για την εποχή της και για τη νοοτροπία της τοπικής αυτοδιοίκησης, για την οποία θεωρείται σημαντική κατάκτηση.. Η ανάγκη για διαφάνεια στους ΟΤΑ είναι απαραίτητη για να αντιμετωπιστούν οι οικονομικές ατασθαλίες της τοπικής αυτοδιοίκησης (Σωτηρέλης, 2006).

Σύμφωνα με το άρθρο 102, παρ. 5, «το κράτος λαμβάνει νομοθετικά, κανονιστικά και δημοσιονομικά μέτρα που απαιτούνται για την εξασφάλιση της οικονομικής αυτοτέλειας των ΟΤΑ και των πόρων που είναι αναγκαίοι για την εκπλήρωση της αποστολής και την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους, με ταυτόχρονη διασφάλιση της διαφάνειας κατά τη διαχείριση των πόρων αυτών». Ο νόμος 4555/2018 παρέχει διάφορα εργαλεία διαχείρισης και ελέγχου σε όλους τους τομείς, αλλά κυρίως για τον οικονομικό τομέα, και αυτά τα εργαλεία είναι τα εξής: το ολοκληρωμένο σύστημα προγραμματισμού και προϋπολογισμού, πληροφοριακά συστήματα με βάση δεδομένων, διαφανείς ταμειακές υπηρεσίες για τους δήμους και τις περιφέρειες. Σκοπός του συγκεκριμένου νόμου είναι η ενίσχυση της διαφάνειας και του καλύτερου ελέγχου από πολίτες και θεσμούς. (ν. 3852/2010, άρθ.106).

Σε κάθε δήμο εκπονείται Τετραετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (Τ.Ε.Π.) καθώς και ετήσιος Προϋπολογισμός. Το Τ.Ε.Π. καταρτίζεται και υποβάλλεται μαζί με το Ετήσιο Πρόγραμμα Δράσης (Ε.Π.Δ.), αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι του και

επισυνάπτεται ως παράρτημα σε αυτό. Μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου κάθε έτους, θα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί οι διαδικασίες για τη σύνταξη προσχεδίου του Ε.Π.Δ., του προϋπολογισμού και να έχουν ολοκληρωθεί επίσης οι διαδικασίες διαβούλευσης. Το Δημοτικό Συμβούλιο είναι υποχρεωμένο να ορίζει το ανώτατο ύψος προϋπολογισμού εξόδων του επόμενου έτους για κάθε δημοτική και τοπική κοινότητα. Με βάση αυτό, θα καταρτιστεί το σχέδιο προϋπολογισμού των έργων και δράσεων του. Σε ειδικό παράρτημα του προϋπολογισμού γίνεται αναφορά στις δράσεις, τα έργα και τις υπηρεσίες που αφορούν το νέο Δήμο. Το Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης καθορίζει τον τρόπο με τον οποίο θα κατανεμηθούν οι πόροι στα νομαρχιακά διαμερίσματα. Σε αυτό εκφέρει άποψη και η ΚΕΔΕ. Με αυτόν τον τρόπο γίνεται προσπάθεια να διασφαλιστεί ότι δεν θα αδικηθεί κάποιος δήμος στην κατανομή. Ο Ελεγκτής Νομιμότητας ελέγχει τον προϋπολογισμό, το ετήσιο πρόγραμμα δράσης, την εισηγητική έκθεση της οικονομικής επιτροπής καθώς και τις αποφάσεις του δημοτικού συμβουλίου που αφορούν την επιβολή των φόρων, τελών, δικαιωμάτων και εισφορών. Στην περίπτωση παρατυπιών θα πρέπει μέσα σε προθεσμία είκοσι ημερών να αναμορφωθεί κατάλληλα ο προϋπολογισμός από το δημοτικό συμβούλιο.

Η οικονομική υπηρεσία του Δήμου διαθέτει μια ειδική υπηρεσιακή μονάδα που τελεί την ταμειακή λειτουργία. Αυτή συνιστάται μαζί με τον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας (Ο.Ε.Υ.). Η Οικονομική Επιτροπή πρέπει να υποβάλλει στο Δημοτικό Συμβούλιο τριμηνιαία έκθεση αναφορικά με τα αποτελέσματα του προϋπολογισμού. Τα αποτελέσματα αυτά αναρτώνται στην ιστοσελίδα του Δήμου μαζί και με την άποψη της μειοψηφίας.

Όμως στην πράξη, η κρατική εποπτεία, διοικητική και δημοσιοοικονομική, δεν κατάφερε να εξασφαλίσει μια αξιόπιστη τοπική αυτοδιοίκηση, η οποία θα ήταν κατάλληλη για να διαχειριστεί αποτελεσματικά τη διοίκηση τοπικών και διοικητικών υποθέσεων. Οι Ο.Τ.Α. εξακολουθούν να παρουσιάζουν προβλήματα οικονομικής και διοικητικής λειτουργίας, τα οποία και έχουν εντοπίσει ανεξάρτητες ελεγκτικές αρχές. Τα προβλήματα αυτά συνήθως σχετίζονται με οικονομικές ατασθαλίες, κακή διαχείριση και ταλαιπωρία των πολιτών στις προσφερόμενες υπηρεσίες και τα οποία υπάρχουν παρά τις προσπάθειες για αποφυγή τους. Προς τον σκοπό αυτό, στο πλαίσιο του έργου Ελλάδας – Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης

(ΟΟΣΑ) για την παροχή τεχνικής υποστήριξης για την καταπολέμηση της διαφθοράς, ο ΟΟΣΑ και η Γενική Γραμματεία για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς (ΓΕ.Γ.ΚΑ.Δ.) συνεργάστηκαν μεταξύ τους αλλά και με άλλους φορείς, τόσο δημόσιους όσο και ιδιωτικούς, για την κατάστρωση σχεδίου έτσι ώστε να μπορέσουν να καταπολεμήσουν τη διαφθορά στις δημόσιες αλλά και ιδιωτικές επενδύσεις (oecd.org).

Το εθνικό στρατηγικό σχέδιο καταπολέμησης της διαφθοράς, περιλαμβάνει ένα πλαίσιο δράσεων, παρεμβάσεων και έργων με σκοπό την πρόληψη και αντιμετώπιση των φαινομένων της διαφθοράς, με παράλληλη ενίσχυση της εμπιστοσύνης του διοικούμενου προς τις αρχές και ειδικά την τοπική κοινωνία και φυσικά την ευαισθητοποίηση της κοινωνίας σε θέματα διαφθοράς (ν. 4915/2022, άρθ. 1).

3.1. Εισαγωγή

Όταν αναφερόμαστε στην διαφθορά εννοούμε την οποιαδήποτε κακή χρήση εξουσίας ή κάποια μορφή κατάχρησης της από κάποιο δημόσιο πρόσωπο λειτουργό ή φορέα, με σκοπό το ίδιον όφελος (Transparency, 2022).

Αν και η διαφθορά έχει πολλούς ορισμούς, για εμάς χρήσιμος είναι ο νόμος 2957/2001, όπου ορίζεται το φαινόμενο της διαφθοράς ως εξής: «Διαφθορά είναι η κάθε επιδίωξη, προσφορά, παροχή ή αποδοχή, ευθέως ή πλαγίως, μιας παράνομης προμήθειας ή άλλου μη οφειλόμενου οφέλους, η οποία επηρεάζει την ομαλή άσκηση ενός λειτουργήματος ή την αναμενόμενη συμπεριφορά εκείνου που ωφελείται την παράνομη προμήθεια ή το μη οφειλόμενο όφελος ή την υπόσχεση ενός τέτοιου μη οφειλόμενου οφέλους» (Μάρκοβιτς, 2014).

Ένας άλλος ορισμός από τη ΓΕΓΚΑΔ της Ελληνικής Δημοκρατίας, ορίζει τη διαφθορά ως τη «συστηματική παραβίαση των ηθικών και νομικών κανόνων κατά την άσκηση καθηκόντων ενός υπαλλήλου ή ενός δημόσιου λειτουργού» ή «κατάχρηση (δημόσιας) εξουσίας χάριν ιδιωτικού οφέλους». Με άλλα λόγια, ορίζει τη διαφθορά ως εκμετάλλευση της εξουσίας από δημόσιο ή μη πρόσωπο του δημοσίου ή ιδιωτικού τομέα με σκοπό το προσωπικό όφελος

Η διαφθορά στο φαινόμενο έχει πάρα πολλές συνέπειες όσον αφορά στη δημόσια ζωή και το δημόσιο τομέα. Μία από αυτές είναι ότι κλονίζεται η εμπιστοσύνη του πολίτη προς τις δημόσιες υπηρεσίες και φυσικά αυτό φέρνει και μία έμμεση αύξηση του κόστους των δημοσίων υπηρεσιών καθώς επίσης δημιουργεί ένα ευρύτερο κλίμα αστάθειας και ενίσχυσης της παραοικονομίας (Delta Porta, 1999), (Πελαγίδης, 2010), (Κολλίντζας, 1998). Βέβαια το χειρότερο θα μπορούσε να πει κανείς από όλα αυτά, είναι ότι ενισχύεται μία λάθος εντύπωση που έχει δημιουργηθεί στον πολίτη ότι μόνο μέσω της διαφθοράς μπορεί να καταφέρει να διεκπεραιώσει τις υποθέσεις του με το δημόσιο (Χλέτσος, 2011).

3.2. Η διαφθορά στην Ελλάδα

Η διαφθορά είναι ένα παλιό φαινόμενο το οποίο συναντάμε σε αναφορές και έργα του Πλούταρχου, «Δωροδόκει χρησίμως», του Περίανδρου, «Η πόλις ημών ανεμεστώθη δημοπιθήκων εξαπόντων τον Δήμον» του Αριστοφάνη (Βάτραχοι), «Όσο πιο διεφθαρμένο είναι το κράτος, τόσο περισσότερο νόμοι υπάρχουν» του Τάκιτος και του Αριστοτέλη (Click, 2011).

Πολλοί ισχυρίζονται ότι η διαφθορά οφείλεται στην αναποτελεσματικότητα του κρατικού μηχανισμού, αλλά υπάρχει μία άλλη άποψη που λέει ότι επίτηδες ο κρατικός μηχανισμός υπολειτουργεί για να αφήνονται περιθώρια για διαφθορά και «μικρομάγαζα». Επίσης η αργοπορία στην τιμωρία ή και πλήρης ατιμωρησία των δημοσίων υπαλλήλων που πέφτουν σε ανάλογα παραπτώματα εντείνουν τα φαινόμενα διαφθοράς, καθώς η έλλειψη συνεπειών δεν δημιουργεί κάποιο αντικίνητρο (Ρακιντζής, 2011).

Σύμφωνα με έρευνα που πραγματοποιήθηκε την χρονιά 2021 (Δεκέμβριος 2021- 1ο Φόρουμ Ακεραιότητας) από την Εθνική Αρχή Διαφάνειας (ΕΑΔ), όπου μεγάλο ποσοστό των συμμετεχόντων δήλωσε ότι η μεγαλύτερη διαφθορά εμφανίζεται κατά κύριο λόγο σε ότι έχει να κάνει με προμήθειες του δημοσίου, με δημόσιες συμβάσεις και Δημόσια Έργα. Αμέσως μετά σε επίπεδο διαφθοράς ακολουθεί το πολιτικό σύστημα, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και αμέσως ακολουθεί η διαφθορά στους δήμους και τις περιφέρειες της χώρας. Επίσης συμμετέχοντες δήλωσαν την εντύπωση τους ότι η διαφθορά στο δημόσιο τομέα δεν τιμωρείται η τιμωρείται σπάνια (Ναυτεμπορική, 2021). Στις μέρες μας, η διαφθορά εμφανίζεται διάφορες μορφές.

3.3. Είδη Διαφθοράς

Η διαφθορά έχει πάρα πολλά είδη και μπορεί να εμφανιστεί σε διάφορες μορφές, όπως και επίσης σε διάφορα περιβάλλοντα (π.χ. πολιτική εξουσία, στον επιχειρηματικό τομέα κ.λ.π.). Φυσικά σε όλους αυτούς τους παράγοντες εμπλέκεται πάντα και το φαινόμενο της γραφειοκρατίας, το οποίο κατά γενική ομολογία δεν λειτουργεί υπέρ του δημοσίου συμφέροντος (Weber, 1964).

Πάρα πολύ σημαντικό στην περίπτωση της διαφθοράς είναι το πρόσωπο το οποίο την διενεργεί, αλλά μπορεί επίσης η διαφθορά να είναι παθητική. Μπορεί επίσης να είναι ιδιωτική και όχι δημόσια. Στην παρούσα ενότητα θα παρουσιαστούν ορισμένα είδη διαφθοράς (Kraay, 2002).

3.3.1. Πολιτική Διαφθορά

Το φαινόμενο της πολιτικής διαφθοράς βεβαίως και δεν είναι σύγχρονο. Το συναντάμε όταν άτομα σε θέσεις εξουσίας και οι λειτουργοί παρεκκλίνουν από τις αρχές και τις αξίες τους, όπου σα σκοπό θα έπρεπε να έχουν την διασφάλιση του δημοσίου συμφέροντος (Holmes, 2006).

Ως πολιτική διαφθορά ορίζεται ο εκφυλισμός των πολιτικών θεσμών και των λειτουργιών που αποτελούν τα θεμέλια του κάθε πολιτεύματος (Μάρκοβιτς, 2014).

Σύμφωνα με έρευνα από το ευρωβαρόμετρο το 2013 το μεγαλύτερο ποσοστό των Ελλήνων θεωρεί πως δεν υπάρχει διαφάνεια στη χρηματοδότηση των κομμάτων και των πολιτικών (Ευρωβαρόμετρο, 2013).

3.3.2. Οικονομική Διαφθορά

Στην περίπτωση της οικονομικής διαφθοράς, αναφερόμαστε κυρίως στην δωροδοκία όπου παρατηρείται όταν πραγματοποιούνται οικονομικές συναλλαγές χωρίς να τηρούνται οι νόμιμες προϋποθέσεις. Αυτό έχει σαν συνέπεια την απώλεια εσόδων από το κράτος παραδείγματος χάρη μη είσπραξη ΦΠΑ, μη είσπραξη προστίμων κ.α. (Mauro, 1995). Φυσικά σε αυτή την κατηγορία ανήκει και η γνωστή φοροδιαφυγή, όπου επιχειρήσεις και πολίτες προσπαθούν να αποφύγουν την υποχρέωση απόδοσης μέρους του εισοδήματος στο κράτος.

3.3.3. Δωροδοκία

Η δωροδοκία, η οποία είναι εξίσου διαδεδομένη μορφή διαφθοράς, προκύπτει από το κίνητρο που έχει ο δράστης π.χ. να διεκπεραιώσει γρήγορα μία υπόθεση του σε μία δημόσια υπηρεσία. Μπορεί να είναι ενεργητική ή παθητική και έχει πάντα δύο

εμπλεκόμενους το άτομο το οποίο την πραγματοποιεί και το άτομο το οποίο την δέχεται ή την ζητάει (Al-Jurf, 1999).

3.3.4. Συμπαιγνία

Η συμπαιγνία αποτελεί μία διαφορετική περίπτωση διαφθοράς, όπου συμπράττουν διάφορες ομάδες πιέσεων με σκοπό να διαχειριστούν τις καταστάσεις με τέτοιο τρόπο που να επιβαρύνουν κάποια άλλη ομάδα συμφερόντων (Merat, 2008).

3.3.5. Υπεξαίρεση

Η υπεξαίρεση σαν μορφή διαφθοράς, έχει διάφορες υποκατηγορίες όπως κλοπή κατάχρηση και πάει λέγοντας. Έχει να κάνει με την παράνομη λήψη χρημάτων ή αντικειμένων για προσωπικό όφελος και μπορεί να εμφανιστεί ανάμεσα στις ομάδες εμπλεκόμενων οι οποίες χειρίζονται λεφτά ενός Δημόσιου Οργανισμού και έτσι βλάπτεται ο συγκεκριμένος οργανισμός (Μακρίδη, 2006).

3.3.6. Εκβιασμός

Μια άλλη μορφή διαφθοράς είναι και ο εκβιασμός. Συνήθως περιέχει βία (λεκτική, σωματική ή ηθική) για την παροχή πληροφοριών που μπορούν να βλάψουν κάποιο άλλο πρόσωπο ή επιχείρηση.

3.3.7. Κατάχρηση

Η κατάχρηση είναι μία ευρύτερη έννοια η οποία έχει συνδεθεί πάρα πολύ στενά και με τη δομή κάθε συστήματος έτσι συνήθως όταν μιλάμε για κατάχρηση μιλάμε για κατάχρηση εξουσίας ή καταπάτηση δικαιωμάτων πολιτών με κάποια σκοπιμότητα (Merat & Roth, 2008). Συνδυάζεται συχνά με καταπάτηση δικαιωμάτων των πολιτών και ευρύτερα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και έχει να κάνει κυρίως με οικονομική αλλά και κάθε άλλου είδους εκμετάλλευσης (Huntington, 1968).

3.4. Η έννοια της διαφθοράς στο δημόσιο τομέα

Ως διαφθορά χαρακτηρίζουμε το φαινόμενο που περιγράφει την ανήθικη συμπεριφορά ατόμων που έρχεται σε αντίθεση με την προαγωγή του κοινού καλού και της προόδου της ομάδας που ανήκουν. Χαρακτηριστικό της διαφθοράς στον

δημόσιο τομέα είναι η υποβάθμιση της ποιότητας λειτουργίας του δημοκρατικού πολιτεύματος καθώς διαπράττεται με αδιαφάνεια και κρυφά από τα δημόσια μάτια. Νοθεύει επίσης τη δημόσια βούληση ενώ παρεκκλίνει από τους κανόνες δικαίου (Μάρκοβιτς, Ελευθεριάδης, & Δουλαδίρης, 2010).

3.5. Η Διαφθορά στην Τοπική Αυτοδιοίκηση

Η διαφθορά, όπως έχει ήδη γίνει κατανοητό, είναι μία παθογένεια του πολιτικού μας συστήματος και φυσικά δεν θα μπορούσε να ξεφύγει και η τοπική αυτοδιοίκηση από αυτό το φαινόμενο -αφού η τοπική αυτοδιοίκηση λειτουργεί όπως η κεντρική διοίκηση- το οποίο είναι όπως είδαμε πριν είναι και βαθύτερα κοινωνικό και κουλτούρας.

Η διαφθορά στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης αφορά κυρίως σε περιπτώσεις πολεοδομίας, σε θέματα προμηθευτών, σε θέματα Δημοτικής Αστυνομίας, δημοτικής περιουσίας, αδειοδοτήσεις καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος, εκχωρήσεις περιοχών, μίσθωσης δημοτικών καταστημάτων ή περιπτέρων και άλλα.

Η διαφθορά μόνο να ζημιώσει μπορεί την τοπική αυτοδιοίκηση, γιατί της μειώνει τη δυνατότητα να διαχειριστεί αποτελεσματικά τους πόρους που διαθέτει για την εξυπηρέτηση των πολιτών και των τοπικών αναγκών.

Για την αντιμετώπιση τέτοιων περιπτώσεων, χρειάζεται να προωθηθούν μέτρα για έναν πιο αποτελεσματικό σχεδιασμό αποκεντρωμένων πολιτικών. Είναι μέγιστης σημασίας ο εντοπισμός των αιτίων που μπορεί να οδηγήσουν σε τέτοιες συμπεριφορές οι οποίες με τη σειρά τους οδηγούν στη διαφθορά. Σημαντική επίσης είναι και η εξάλειψή τους μέσα από δράσεις που αποκαθιστούν τα κίνητρα. Η παρατήρηση αυτή δεν σημαίνει αναγκαστικά τη δημιουργία ενός πιο αυστηρού νομικού πλαισίου, το οποίο θα οδηγεί σε περισσότερες ρυθμίσεις και αυστηρότερους διοικητικούς ελέγχους.

Μεγάλη πρόκληση αποτελεί η ύπαρξη μιας χρηστής τοπικής αυτοδιοίκησης. Για να επιτευχθεί αυτό απαιτείται η ύπαρξη ενός χρηστού δημάρχου ή δημοτικού συμβουλίου. Αυτό από μόνο του όμως δεν επαρκεί. Γιατί αν υποθέσουμε ότι επιχειρείται να μειωθεί το οικονομικό έγκλημα σε τοπικό επίπεδο, είναι αρκετά

σημαντικό να ενισχυθεί η οικονομική αυτοτέλεια των τοπικών οργανισμών και η χρησιμότητα βάση της οποίας διαχειρίζονται τους πόρους και τις αρμοδιότητες που τους δίδονται. Ταυτόχρονα, οι αιρετοί με τη συμπεριφορά τους, να είναι δίκαιοι αποφεύγοντας έτσι διεφθαρμένες συμπεριφορές στο εσωτερικό των τοπικών οργανισμών. Αν δεν υπάρξουν αυτές οι αναγκαίες προϋποθέσεις, τα επίπεδα διαφθοράς θα αυξηθούν, και σε κάποιες περιπτώσεις θα τεθούν εκτός ελέγχου, καθιστώντας πολλές φορές και τους υπάρχοντες μηχανισμούς ελέγχου αναποτελεσματικούς ή διεφθαρμένους.

Η λύση στο πρόβλημα μπορεί να είναι η υιοθέτηση ενός σκεπτικού διοίκησης των τοπικών υποθέσεων που δεν θα εγκλωβίζεται μέσα στα στενά όρια ενίσχυσης των ελέγχων.

3.5.1 Κακοδιοίκηση

Η κακοδιοίκηση είναι ένα φαινόμενο που είναι άρρητα συνδεδεμένο με την εκτελεστική εξουσία, δηλαδή τη Δημόσια Διοίκηση και για αυτό το λόγο θεωρείται διοικητική παθογένεια. Αυτό έχει ως άμεση συνέπεια να είναι άμεσα συνδεδεμένο με τον ίδιο το δημόσιο υπάλληλο που ασκεί τα διοικητικά καθήκοντα. Στην περίπτωση αυτή δεν παρατηρείται κάποια παράνομη συναλλαγή, όπως στην περίπτωση της διαφθοράς.

Για να μπορέσει να γίνει καλύτερα αντιληπτή η έννοια της κακοδιοίκησης θα ορισθεί πρώτα η καλή διοίκηση. Ως καλή διοίκηση ορίζεται η αντιμετώπιση του πολίτη από τη διοίκηση με τρόπο δίκαιο και αμερόληπτο (Συνήγορος του Πολίτη, 2000). Συνεπώς, αν δεν τηρούνται τα παραπάνω αμέσως οδηγούμαστε στην κακή οργάνωση και λειτουργία της διοίκησης άρα εμφανίζεται το φαινόμενο της κακοδιοίκησης. Με αυτό τον τρόπο, τα συμφέροντα του διοικούμενου πλήττονται και κάνουν την εμφάνισή τους σημαντικές παραλείψεις. Έτσι, ενισχύονται τα φαινόμενα της παραβίασης της νομιμότητας (Φυτράκης, 2010). Η κακοδιοίκηση συνδέεται άμεσα με την τυπολατρία καθώς με αυτό τον τρόπο δίνεται έμφαση στην ίδια τη διαδικασία και την τήρησή της και όχι στο περιεχόμενό της όπως θα έπρεπε. Χαρακτηριστικό παράδειγμά της είναι και η μη σωστή συμπεριφορά διοικητικού οργάνου σε καθημερινές συναλλαγές με πολίτες (Συνήγορος του Πολίτη, 2012).

Στην περίπτωση της κακοδιοίκησης μπορεί να μην παρατηρείται κάποια παράνομη πράξη αλλά να συνδέεται με την παραβίαση κάποιου κανόνα δικαίου. Το αποτέλεσμα αυτό έχει αντίκτυπο στον ίδιο τον πολίτη. Σύμφωνα με την Ετήσια Έκθεση του Ευρωπαϊού Διαμεσολαβητή «ενώ η παρανομία συνεπάγεται κακοδιοίκηση, η κακοδιοίκηση δεν συνεπάγεται απαραίτητα παρανομία» (Διαμεσολαβητής, 2012).

Χαρακτηριστικά παραδείγματα κακοδιοίκησης είναι η γραφειοκρατία που απαιτείται για την έκδοση κάποιου πιστοποιητικού ή η εκτεταμένη καθυστέρηση από πλευράς της διοίκησης για την εκτέλεση κάποιας πράξης.

3.6. Ελεγκτικοί μηχανισμοί

Η Ευρωπαϊκή Ένωση μέσα από την έκθεσή της επεσήμανε το φαινόμενο της διαφθοράς. Εκτός από αυτή όμως και το Συμβούλιο της Ευρώπης τόνισε τη σημασία που έχει η καταπολέμηση της διαφθοράς. Έτσι, το Συμβούλιο της Ευρώπης με τις εργασίες του ανέπτυξε έναν επιπρόσθετο μηχανισμό ελέγχου, την Ομάδα Χωρών κατά της Διαφθοράς, τη λεγόμενη GRECO (the Group of States Against Corruption). Ο μηχανισμός αυτός βασίζεται, στις αρχές της αμοιβαίας αξιολόγησης σε θέματα διαφθοράς και διασφαλίζει τον τρόπο με τον οποίο τα κράτη των δύο διεθνών Συμβάσεων θα τον εφαρμόσουν.

Εκτός από την ευρωπαϊκή προσέγγιση σχετικά με την καταπολέμηση της διαφθοράς, υπάρχουν και από ελληνικής πλευράς ελεγκτικοί μηχανισμοί. Ειδικότερα, πρόκειται για τον πολιτικό και τον κοινοβουλευτικό έλεγχο, για τον δικαστικό έλεγχο, τον εσωτερικό διοικητικό έλεγχο, το δημοσιονομικό έλεγχο καθώς και τις Ανεξάρτητες Αρχές.

Τόσο το Σύνταγμα όσο και ο Κανονισμός της Βουλής προβλέπουν σαν μορφές κοινοβουλευτικού ελέγχου που είναι ο συνήθης κοινοβουλευτικός έλεγχος, ο επίκαιρος κοινοβουλευτικός έλεγχος, η συζήτηση προ ημερησίας διατάξεως, η σύσταση εξεταστικής επιτροπής και η πρόταση μομφής ή δυσπιστίας. Κύριος στόχος αυτού του ελέγχου είναι να παρουσιαστούν οι κυβερνητικές αδυναμίες, μέσω των

πολιτικών ευθυνών που έχει και να υπάρξει ένας άμεσος έλεγχος για τους Υπουργούς και Υφυπουργούς, οι οποίοι είναι πολιτικά προϊστάμενοι της Δημόσιας Διοίκησης (Ράικος, 2006), (Βενετσανοπούλου 2014).

Η Δικαστική Εξουσία είναι το τελευταίο μέσο προστασίας των πολιτών από τις παρεκκλίσεις της αρχής νομιμότητας που προκύπτουν από την κακοδιοίκηση. Η συνταγματικά κατοχυρωμένη αρμοδιότητα της Δικαστικής Εξουσίας είναι η παροχή αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, καταργώντας ή αλλάζοντας δυσμενείς διοικητικές πράξεις, αποφάσεις και υλικές ενέργειες ενώ παραχωρεί τη δυνατότητα επιδίκασης αποζημιώσεων ή άλλων χρηματικών παροχών για την βλάβη που προκλήθηκε στους ενάγοντες (Βενετσανοπούλου, 2014).

Σε πολλές Δημόσιες Υπηρεσίες υπάρχουν τμήματα εσωτερικού ελέγχου για τον έλεγχο και τη διαπίστωση της σωστής και νόμιμης λειτουργίας. Τα τμήματα αυτά εντοπίζουν τις αδυναμίες που εμφανίζουν τα συστήματα που χρησιμοποιούν και ορίζουν ασφαλιστικές δικλίδες, όπου χρειάζεται, έτσι ώστε να εξασφαλίσουν ότι το σύστημα θα λειτουργήσει σωστά και δεν θα αναπτυχθούν φαινόμενα διαφθοράς. Είναι υποχρεωμένα να υποβάλλουν προτάσεις, οι οποίες θα αντιμετωπίζουν τα φαινόμενα της διαφθοράς αλλά και άλλες δυσλειτουργίες της υπηρεσίας που υπάγονται, χωρίς όμως να έχουν το δικαίωμα επιβολής ποινών (Φυτράκης, 2010).

Ένα σημαντικό πρόβλημα του Δημόσιου Τομέα είναι η κακοδιαχείριση αναφορικά με τα οικονομικά θέματα αλλά και με τα περιουσιακά του στοιχεία. Το Ελεγκτικό Συνέδριο (ΕΣ), που αποτελεί το Ανώτατο Δημοσιονομικό Δικαστήριο της Χώρας, διαδραματίζει καθοριστικό και καίριο ρόλο τόσο σε επίπεδο πρόληψης όσο και σε επίπεδο καταστολής κατά τον έλεγχο των δημόσιων δαπανών (Άρθρο 98 του Συντάγματος).

Οι Ανεξάρτητες Αρχές, αποτελούν κρατικά όργανα. Είναι διοικητικές υπηρεσίες στις οποίες δεν ασκείται ιεραρχικός έλεγχος ή εποπτεία από την κεντρική διοίκηση και υπόκεινται μόνο σε δικαστικό έλεγχο νομιμότητας. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να μην είναι υποχρεωμένες να υπακούν στα εκτελεστικά όργανα. Στα μέλη τους έχει παραχωρηθεί προσωπική ανεξαρτησία, δηλαδή δεν λαμβάνουν εντολές και δεσμεύονται από το νόμο. Διαθέτουν επίσης και λειτουργική ανεξαρτησία αντίστοιχη με αυτή των δικαστών, δηλαδή δεν μπορεί κανένα από τα άλλα όργανα

του κράτους, ιδίως η εκτελεστική λειτουργία, να παρέμβει στην άσκηση καθηκόντων τους (Μακρυδημήτρης - Πραβίτα, 2012).

Στη συνέχεια, γίνεται αναφορά σε ελεγκτικούς μηχανισμούς οι οποίοι βρίσκονται σε ισχύ αλλά και σε παλαιότερους οι οποίοι σταδιακά καταργήθηκαν ή συγχωνευτήκαν.

3.6.1. Το Ελεγκτικό Συνέδριο

Το Ελεγκτικό Συνέδριο ανήκει στα Ανώτατα Δικαστήρια της χώρας και συστήθηκε με το Β.Δ. 07/10/1833. Σύμφωνα με το Σύνταγμα, άρθρο 98 παρ. 1, ανάμεσα στις αρμοδιότητες του, διοικητικές και δημοσιονομικές, ανήκει και ο έλεγχος δαπανών και λογαριασμών των ΟΤΑ, ο έλεγχος των συμβάσεων μεγάλης οικονομικής αξίας που συνάπτονται από αυτούς, ο κατασταλτικός έλεγχος επί των λογαριασμών των Δήμων, Περιφερειών, Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, Κοινοφελών Επιχειρήσεων, Επιχειρήσεων Ύδρευσης – Αποχέτευσης και των δημοτικών Ανώνυμων Εταιρειών του αρ. 266 του Κ.Δ.Κ. . Επίσης, εκδικάζει υποθέσεις αστικής ευθύνης υπαλλήλων των ΟΤΑ έναντι του Δημοσίου (Ελεγκτικό Συνέδριο, 2022).

3.6.2 Ο Συνήγορος του Πολίτη

Το 1997 με το νόμο 2477 ιδρύθηκε ο Συνήγορος του Πολίτη (ΣτΠ) και θεωρείται ανεξάρτητη διοικητική αρχή. Στις αρμοδιότητές του ανήκει η διαμεσολάβηση μεταξύ των πολιτών και των δημόσιων υπηρεσιών, η προστασία των δικαιωμάτων του πολίτη και του παιδιού, η καταπολέμηση της κακοδιοίκησης (και σε υποθέσεις των ΟΤΑ) καθώς και η τήρηση της νομιμότητας, και σε υποθέσεις και η προώθηση της ισότητας των δυο φύλων (Καμίνης, 2005) (Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης, 2014).

3.6.3. Το Σώμα Επιθεωρητών-Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης

Το 1997 συστήθηκε ένα όργανο εσωτερικού ελέγχου της δημόσιας διοίκησης που υπαγόταν στον Υπουργό Εσωτερικών, το Σώμα Επιθεωρητών – Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης (ΣΕΕΔΔ). Μερικά χρόνια αργότερα, το 2015 με το νόμο 4320 ιδρύθηκε η Γενική Γραμματεία για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς. Σε αυτό το σώμα άνηκε πλέον και το ΣΕΕΔΔ με τις αρμοδιότητες, τις υπηρεσίες και τις δομές του και στόχο την καταπολέμηση της διαφθοράς. Το σώμα αυτό είχε ως σκοπό του να διασφαλίσει την εύρυθμη και αποτελεσματική λειτουργία της δημόσιας διοίκησης μέσω ελέγχων,

ερευνών και επιθεωρήσεων και να καταπολεμήσει τα φαινόμενα της κακοδιοίκησης και της διαφθοράς. Πεδίο δράσης του ήταν όλος ο δημόσιος τομέας και κατ' επέκταση και οι ΟΤΑ Α' βαθμού. Το 2019 καταργήθηκε και τη θέση του πήρε η Εθνική Αρχή Διαφάνειας.

3.6.4. Ο Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης

Το 2002 με το νόμο 3074 ιδρύθηκε μια αυτοτελής δημόσια υπηρεσία η οποία δεν ενέπιπτε σε ιεραρχικό έλεγχο ή έλεγχο διοικητικής εποπτείας από οποιαδήποτε δημόσια αρχή. Η υπηρεσία αυτή ήταν ο Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης (ΓΕΔΔ), ο οποίος είναι η εξέλιξη του Σώματος Επιθεωρητών – Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης και του Συντονιστικού Οργάνου Επιθεώρησης και Ελέγχου. Όμως το 2019 καταργήθηκε καθώς συστάθηκε η Εθνική Αρχή Διαφάνειας (Βουλή των Ελλήνων, 2022).

Σύμφωνα με το νόμο ίδρυσής του, ο ΓΕΔΔ διεπόταν από προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία δεν είχε όμως τις εγγυήσεις των συνταγματικά κατοχυρωμένων ανεξάρτητων αρχών, καθώς ήταν μια «ημιανεξάρτητη διοικητική αρχή» (Φυτράκης, 2010). Σκοπός του ήταν ο έλεγχος της δημόσιας διοίκησης με τρόπο που να διασφαλίζει την αποτελεσματική λειτουργία της δημόσιας διοίκησης, να εντοπίζει και να καταστέλλει τα φαινόμενα της κακοδιοίκησης και της διαφθοράς. Για τον αποτελεσματικότερο έλεγχο ο ΓΕΔΔ μπορούσε να ασκήσει άμεσα πειθαρχικές και έμμεσα ποινικές διώξεις κατά υπαλλήλων που είχαν υποπέσει σε πειθαρχικά ή και ποινικά αδικήματα. Μπορεί επίσης να διεξάγει επιθεωρήσεις, ελέγχους, επανελέγχους και έρευνες ή να ζητεί τη διενέργειά τους από τα Σώματα και τις Υπηρεσίες Επιθεώρησης και Ελέγχου της δημόσιας διοίκησης. Στο τομέα δράσης του ΓΕΔΔ ανήκει ολόκληρος ο δημόσιος τομέας συμπεριλαμβανομένων των ΟΤΑ Α' βαθμού.

3.6.5 Αποκεντρωμένη Διοίκηση

Το 2010 με το νόμο 3852 περί «Νέας Αρχιτεκτονικής της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης» επανασχεδιάστηκαν οι δύο βαθμοί αυτοδιοίκησης και ενώθηκαν δημιουργώντας την Κρατική Αποκεντρωμένη Διοίκηση. Η συγκρότησή της αποτελεί Συνταγματική Επιταγή

(άρθρο 101) που ορίζει τη διοίκηση του κράτους βάσει του αποκεντρωτικού συστήματος.

Η Αποκεντρωμένη Διοίκηση είναι αυτόνομη διοικητική μονάδα, εξέλιξη των Περιφερειών. Οι αρμοδιότητές τους ορίζονται από το νόμο 2503/1997 καθώς και μετέπειτα νόμους αλλά και σχετικές κανονιστικές διατάξεις, όπως το άρθρο 280 του ν.3852/2010 και αναφέρονται στις επιχειρησιακές και ελεγκτικές δραστηριότητες του κράτους στον τομέα ευθύνης τους.

Πιο συγκεκριμένα, στις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις ανήκουν:

- Οι κρατικές υποθέσεις που δεν μπορούν να ασκηθούν για συνταγματικούς λόγους από την Αυτοδιοίκηση.
- Οι κρατικές αρμοδιότητες που σιγά σιγά απομακρύνονται από την κεντρική διοίκηση έτσι ώστε να δημιουργηθεί ένα επιτελικό και ευέλικτο κράτος.
- Οι αποκεντρωμένες υπηρεσίες των υπουργείων.

Στις αρμοδιότητες της Αποκεντρωμένης Κρατικής Διοίκησης ανήκει και ο έλεγχος για την τήρηση της νομιμότητας των πράξεων της Αυτοδιοίκησης, δηλαδή οι αποφάσεις των συλλογικών οργάνων των δήμων και περιφερειών, των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου αυτών και των κοινωφελών επιχειρήσεων, των Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης – Αποχέτευσης και των μονομετοχικών ανωνύμων εταιρειών ΟΤΑ που αφορούν ρυθμίσεις κανονιστικού περιεχομένου και ανάθεση έργων, υπηρεσιών, μελετών και προμηθειών, την αγορά και εκποίηση, λόγω πώλησης ή δωρεάς κατά κυριότητα, ακινήτων (άρθρο 225 παρ. 1 του Ν. 3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 116 του Ν.4555/18), την κήρυξη αναγκαστικών απαλλοτριώσεων, (άρθρο 225 παρ. 1 του Ν. 3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 116 του Ν.4555/18), τη μίσθωση ακινήτων από τρίτους, (άρθρο 225 παρ. 1 του Ν. 3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 116 του Ν.4555/18), τη σύναψη πάσης φύσεως δανείων (άρθρο 225 παρ. 1 του Ν. 3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 116 του Ν.4555/18), την ίδρυση πάσης φύσεως νομικών προσώπων, τη συμμετοχή σε υφιστάμενα νομικά πρόσωπα, καθώς και τη λύση και τη θέση σε εκκαθάριση νομικών προσώπων (άρθρο 225 παρ. 1 του Ν. 3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 116 του Ν.4555/18), την επιβολή φόρων, τελών, δικαιωμάτων (άρθρο 225 παρ. 1 του Ν. 3852/2010) (ΔήμοςNET, 2022).

3.6.6. Εθνική Αρχή Διαφάνειας

Με το νόμο 4622/2019 (Α' 133) ιδρύθηκε η Εθνική Αρχή Διαφάνειας. Η λειτουργία της ορίζεται από τα άρθρα 82-103 και 118-119.

Η Εθνική Αρχή Διαφάνειας είναι υπεύθυνη για τους βασικούς ελεγκτικούς δημόσιους φορείς: το Γραφείο Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης, το Σώμα Επιθεωρητών - Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης, το Σώμα Επιθεωρητών Υπηρεσιών Υγείας και Πρόνοιας, το Σώμα Επιθεωρητών Δημοσίων Έργων, το Σώμα Επιθεωρητών - Ελεγκτών Μεταφορών καθώς και της Γενικής Γραμματείας Καταπολέμησης της Διαφθοράς.

Αποστολή της Αρχής είναι ο σχεδιασμός και η υλοποίηση πολιτικών που έχουν ως στόχο να εντοπίσουν και να καταστείλουν πράξεις διαφθοράς. Επίσης, στοχεύουν στην πρόληψη και την αποτροπή τους. Επίσης, προσπαθεί να ευαισθητοποιήσει και να ενημερώσει το κοινωνικό σύνολο έτσι ώστε να εξαλειφθούν οι αρνητικές αντιλήψεις για τη δημόσια ακεραιότητα. Προσπαθεί με άλλα λόγια, να ενισχύσει τη διαφάνεια και τους μηχανισμούς λογοδοσίας με σκοπό την ενίσχυση του δημόσιου ήθους, των κοινωνικών αξιών αλλά και της ποιότητας της δημοκρατίας και να κερδίσει την εμπιστοσύνη των πολιτών.

Για να πετύχει όλα τα παραπάνω η Εθνική Αρχή Διαφάνειας εισάγει σημαντικές διαρθρωτικές και επιχειρησιακές καινοτομίες. Οι καινοτομίες αυτές προσπαθούν να ενισχύσουν την πρόληψη των φαινομένων της κακοδιοίκησης και της διαφθοράς και να μην δώσουν τόσο έμφαση στον ίδιο τον έλεγχο. Για αυτό, η δομή της αποτελείται από τρεις βασικούς πυλώνες. Οι πυλώνες αυτοί καλύπτουν τους παρακάτω τομείς:

A) Διενέργειας Επιθεωρήσεων και Ελέγχων,

B) Εκπόνησης πολιτικών Πρόληψης και Ακεραιότητας,

Γ) Υλοποίησης δράσεων Ευαισθητοποίησης της Κοινωνίας.

Με αυτό τον τρόπο, προωθείται ένα ολοκληρωμένο οργανωτικό και επιχειρησιακό μοντέλο καινοτομιών και πρακτικών που έχει ως στόχο του την ενίσχυση της διαφάνειας.

Η Εθνική Αρχή Διαφάνειας προσπαθεί να ενισχύσει το ρόλο των πολιτών, οι οποίοι θα συμμετέχουν ενεργά στη δημιουργία προτύπων αλλά και μηχανισμών που θα προάγουν τη διαφάνεια, την ακεραιότητα και τη λογοδοσία στην κοινωνία. Έτσι, θα δημιουργηθεί μια κοινωνία που δεν θα διέπεται από τα φαινόμενα της κακοδιοίκησης και της διαφθοράς (Εθνική Αρχή Διαφάνειας, 2022)

Εικόνα 4. Οι αιτίες της μεταρρύθμισης

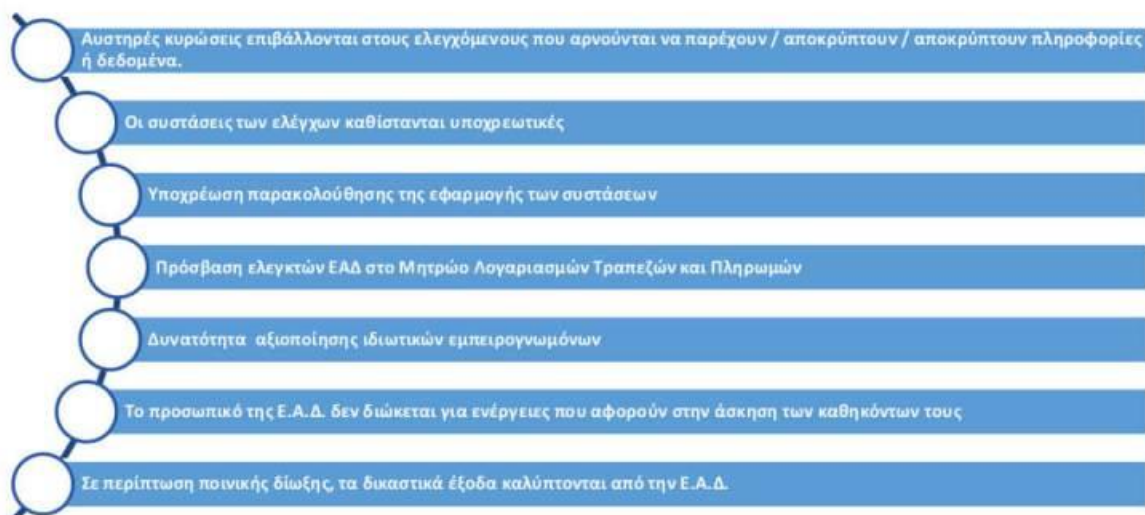
Πηγή: (Εθνική Αρχή Διαφάνειας, 2022)

Εικόνα 5. Παρέμβαση

Πηγή: (Εθνική Αρχή Διαφάνειας, 2022)

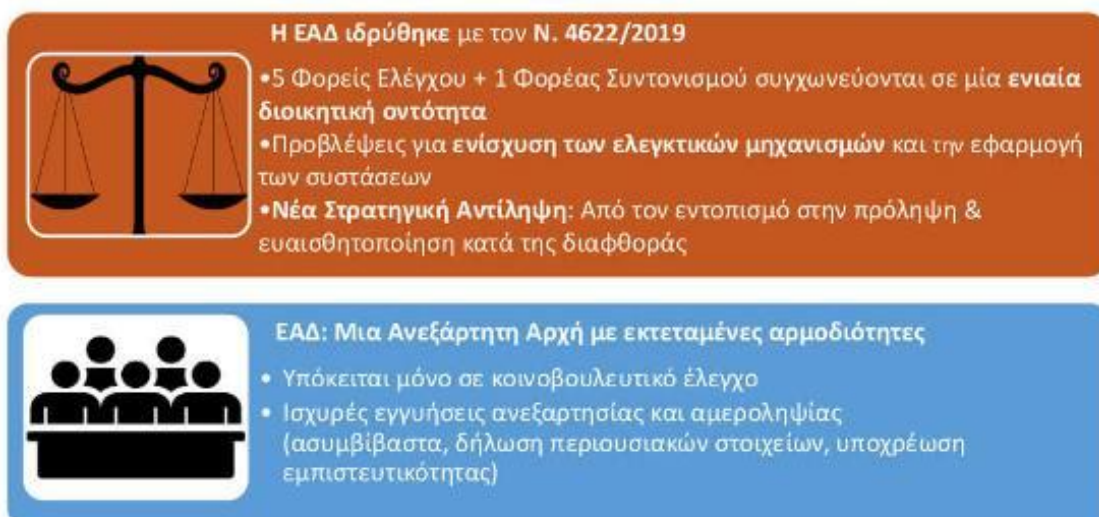
Θεσμικό Πλαίσιο (II)

Εικόνα 6. Θεσμικό Πλαίσιο

Πηγή: (Εθνική Αρχή Διαφάνειας, 2022)

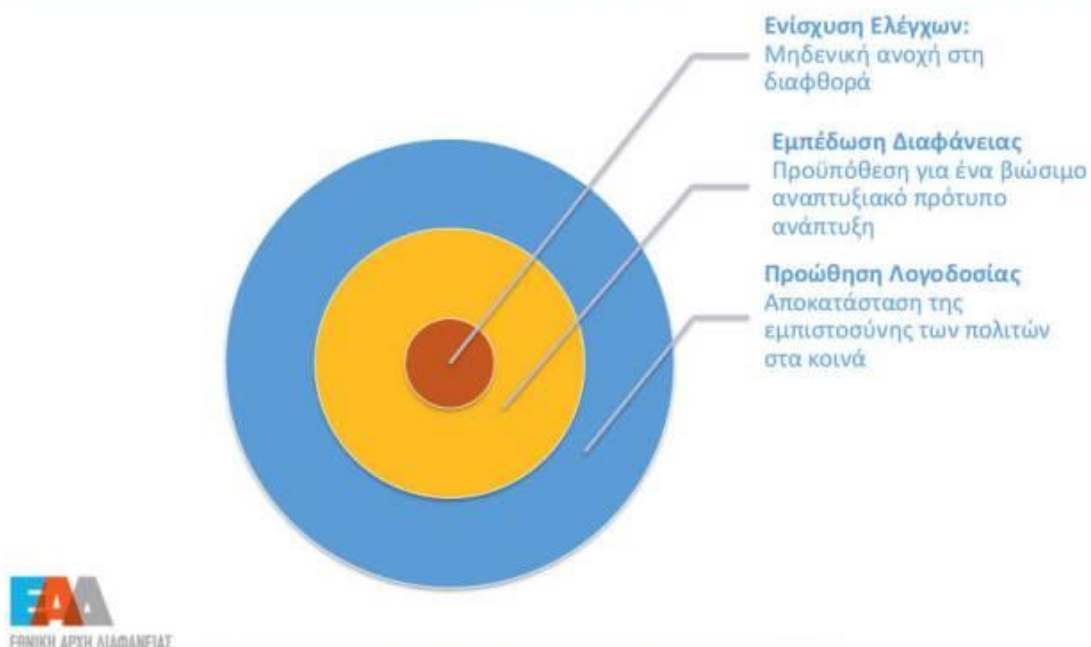
Θεσμικό Πλαίσιο (I)

Εικόνα 7. Ίδρυση και Αρμοδιότητες ΕΑΔ

Πηγή: (Εθνική Αρχή Διαφάνειας, 2022)

Στρατηγικοί Στόχοι

Εικόνα 8. Στρατηγικοί Στόχοι ΕΑΔ

Πηγή: (Εθνική Αρχή Διαφάνειας, 2022)

3.7. Διαφθορά και Κακοδιοίκηση στο ελληνικό δημόσιο

Όπως είναι κατανοητό, όταν αναφερόμαστε στη διαφθορά και στην κακοδιοίκηση στο Ελληνικό Δημόσιο, εννοούμε κυρίως την καταπάτηση των αξιών των δημόσιων λειτουργών, την έλλειψη διάθεσης προάσπισης του δημοσίου συμφέροντος και την παράκαμψη των νόμιμων δικαιωμάτων των πολιτών. Βεβαίως αυτό το φαινόμενο δεν εμφανίζεται μόνο στην Ελλάδα αλλά σε όλο τον κόσμο (Xin & Rudel, 2004).

Στο ελληνικό δημόσιο, η διαφθορά μπορεί να εμφανιστεί σε οποιαδήποτε λειτουργία του, είτε έχει να κάνει στις συναλλαγές με τον πολίτη, είτε έχει να κάνει με τα δημόσια έργα, τις προμήθειες, είτε με την είσπραξη ασφαλιστικών εισφορών και διάφορων είδος Εσόδων, την έκδοση εγγράφων κ.α. (Ματθίας, 2005).

Το ιδανικό είναι τέτοια φαινόμενα να καταπολεμούνται επιτόπου όταν εμφανίζονται,

γιατί μετά μπορεί να δημιουργηθούν δίκτυα ανθρώπων και δομών και να λειτουργούν ως κύκλωμα το οποίο γενικά θα είναι πιο δύσκολο στην εξάρθρωση του.

3.8. Διαφθορά και Κακοδιοίκηση στους Ο.Τ.Α.

3.8.1. Τα αίτια παρουσίας φαινομένων κακοδιοίκησης στους Δήμους

Η κακοδιοίκηση στην Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι ένα φαινόμενο που εμφανίζεται πολύ συχνά. Αιτία εμφάνισης του συγκεκριμένου φαινομένου είναι η μη τήρηση της νομιμότητας από τις αρμόδιες υπηρεσίες, η μη σωστή διαχείριση πόρων, η μεταβίβαση αρμοδιοτήτων από την κεντρική διοίκηση καθώς και η ανεπάρκεια του ελέγχου νομιμότητας που ασκεί η κεντρική διοίκηση μέσω των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων (Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης, 2015).

Για τον ΣτΠ τα βασικά αίτια για την εμφάνιση κακοδιοίκησης είναι ότι οι ΟΤΑ αναλαμβάνουν συνεχώς πρόσθετες αρμοδιότητες χωρίς όμως τους απαραίτητους πόρους. Επιπρόσθετα, η ανεπάρκεια του εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού οδηγεί στην εμφάνιση περιστατικών κακοδιοίκησης. Οι περισσότεροι Δήμοι, και ειδικότερα οι μικρότεροι σε μέγεθος, δε διαθέτουν την απαραίτητη υποδομή για να μπορέσουν να ανταπεξέλθουν σε αυτό. Ακόμα, παρατηρείται έντονος τοπικισμός. Με άλλα λόγια, οι αιρετοί εκπρόσωποι των Δήμων είναι υπεύθυνοι, λόγω της απείθειάς τους, για φαινόμενα κακοδιοίκησης άμεσα ή έμμεσα. Θα πρέπει ακόμη να προστεθούν και οι πελατειακές σχέσεις που δημιουργούν, οι οποίες εμφανίζονται μέσω των διαφορετικών χειρισμών ομοειδών περιπτώσεων ή και της επιλεκτικής «κοινωνικής ευαισθησίας» (Συνήγορος του Πολίτη, 2000).

Ένα συχνό φαινόμενο που παρατηρείται στο δημόσιο τομέα είναι η παρατυπία - παρανομία στη διοικητική εργασία. Λόγω της υψηλής γραφειοκρατίας και των εμποδίων που αυτή δημιουργεί σε συνδυασμό με το αντιφατικό νομοθετικό πλαίσιο που υπάρχει, η κακοδιοίκηση κάποιες φορές είναι μονόδρομος. Για το λόγο αυτό, οι ΟΤΑ Α΄ βαθμού κατατάσσονται σε πολύ υψηλή θέση αναφορικά με την κακοδιοίκηση, ανάμεσα στους δημόσιους φορείς (Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης, 2015).

Στις περισσότερες εκθέσεις που συντάσσονται, αναφέρονται προτάσεις βελτίωσης της λειτουργίας των δημόσιων υπηρεσιών με έμφαση στη νομιμότητα κατά τη διοίκηση και την ποιότητα των διαδικασιών. Οι περισσότερες αφορούν τους πρωτοβάθμιους ΟΤΑ.

Η κακοδιοίκηση στην Τοπική Αυτοδιοίκηση εμφανίζεται σε θέματα πολεοδομίας, περιβάλλοντος, μεταφορών, στα δημόσια έργα και στις άδειες καταστημάτων, κυρίως καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος, ενώ παράλληλα σε πολλές περιπτώσεις οι υπηρεσίες που προσφέρονται στους πολίτες είναι ελλιπείς (Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης, 2015). Από αυτά, στους πρωτοβάθμιους ΟΤΑ, η κακοδιοίκηση παρατηρείται στο αστικό και φυσικό περιβάλλον και στις σχέσεις των ΟΤΑ με αυτόν που διοικείται καθώς και η άρνηση εκτέλεσης ή συμμόρφωσης των ΟΤΑ σε δικαστικές αποφάσεις (Ρακιντζής, 2013).

3.8.2. Αίτια φαινομένων διαφθοράς στους Δήμους

Τα αίτια εμφάνισης της κακοδιοίκησης που προαναφέρθηκαν, σχετίζονται και με την εμφάνιση φαινομένων διαφθοράς στους Δήμους. Όμως, το φαινόμενο της διαφθοράς είναι πιο σύνθετο σε σχέση με αυτό της κακοδιοίκησης.

Κυρίαρχο ρόλο στη λειτουργία ενός Δήμου διαδραματίζει ο Δήμαρχος. Συχνά, λόγω θέσης μπορεί να καταχράζεται τη θέση του και τις αρμοδιότητες που του έχουν τεθεί με πρόσχημα την ικανοποίηση κάποιας ιδιαίτερης περίπτωσης (Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης, 2015).

Λόγω αυτών των φαινομένων παρατηρείται έντονα η μη επαρκής άσκηση εποπτείας στους ΟΤΑ με αποτέλεσμα να μην διαφυλάσσεται η νομιμότητα. Με σκοπό την άρση αυτού του φαινομένου θα έπρεπε να υπάρχει ένας μηχανισμός όπου θα διενεργούσε τον έλεγχο νομιμότητας. Αυτός είναι και ο σκοπός των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων. Όμως, πολλές φορές, οι Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, αρκούνται μόνο στη διαβίβαση των απόψεων των ΟΤΑ ενώ θα έπρεπε να διατυπώνουν σαφή θέση περί της νομιμότητας ή μη της πράξης που έχει καταγγεληθεί (Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης, 2015).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4.1. Μεθοδολογία έρευνας

Για τις ανάγκες της παρούσης εργασίας έχει πραγματοποιηθεί πρωτογενής έρευνα ποιοτικού χαρακτήρα με τη χρήση της μεθόδου μελέτης περίπτωσης και ημιδομημένου ερωτηματολογίου για συνεντεύξεις σε βάθος. Η παρούσα εργασία σκοπό έχει να αποτυπώσει τη διαφθορά και την κακοδιοίκηση στους οργανισμούς της τοπικής αυτοδιοίκησης γενικά αλλά και ειδικά στον δήμο της μελέτης περίπτωσης, δηλαδή το Δήμο Νίκαιας-Αγίου Ιωάννη Ρέντη . Η ποιοτική έρευνα κρίθηκε η καταλληλότερη για τις ανάγκες της παρούσας έρευνας, καθώς δεν έχει πραγματοποιηθεί ξανά τέτοιου είδους έρευνα στο συγκεκριμένο Δήμο, και θεωρείται ο καταλληλότερος τρόπος ώστε να εξαχθούν σαφή συμπεράσματα και μεταβλητές που θα μπορούσαν μετά να χρησιμοποιηθούν σε μία ποσοτική έρευνα ώστε να μπορούν να βγουν και πιο γενικευμένες απαντήσεις και συμπεράσματα (Γαλάνης, 2022).

4.2. Παρουσίαση ερευνητικού εργαλείου

Στην έρευνα χρησιμοποιήθηκαν ερωτήσεις ανοιχτού τύπου, αφού προηγήθηκαν ορισμένες ερωτήσεις αποκλειστικά για συλλογή δημογραφικών στοιχείων. Οι ερωτήσεις που χρησιμοποιήθηκαν έχουν προκύψει από τη μελέτη της βιβλιογραφίας όπως επίσης από την εμπειρία του συγγραφέα της διπλωματικής, ο οποίος και ο ίδιος εργάζεται σε ΟΤΑ. Οι ερωτήσεις είναι:

1. Πιστεύετε ότι η διαφθορά και η κακοδιοίκηση είναι προβλήματα που εμφανίζονται στο δημόσιο τομέα της Ελλάδας; Ποιοι παράγοντες θεωρείτε ότι είναι οι σημαντικότεροι για την ύπαρξη διαφθοράς στο δημόσιο τομέα της Ελλάδας;
2. Θεωρείτε ότι η εκάστοτε κυβέρνηση και ο δημόσιος τομέας στη χώρα είναι περισσότερο διεφθαρμένα από τον ιδιωτικό τομέα;

3. Σε ποιο τομέα θεωρείτε ότι εμφανίζεται περισσότερο διαφθορά (π.χ. πολιτικά κόμματα, δικαστικός κλάδος κλπ);
4. Ποιες πράξεις θεωρείτε ότι μπορεί να δημιουργήσουν διαφθορά;
5. Με ποιον τρόπο πιστεύετε ότι μπορεί να περιοριστεί η διαφθορά στους ΟΤΑ;
6. Έχει υποπέσει στην αντίληψή σας περιστατικό διαφθοράς; Το έχετε καταγγείλει; Αν θέλατε να το καταγγείλετε σε ποια αρχή θα απευθυνόσασταν;
7. Γνωρίζετε τους κανονισμούς που διέπουν την εργασία σας; Θεωρείτε ότι υπάρχουν «παραθυράκια» μέσα από τα οποία κάποιος θα μπορούσε να οδηγηθεί σε περιστατικό διαφθοράς;
8. Θεωρείτε ότι η οικονομική κρίση έχει επιδράσει στο φαινόμενο της διαφθοράς στο δημόσιο τομέα της χώρας μας;

4.3. Δειγματοληπτική στρατηγική

Η δειγματοληπτική στρατηγική μας μπορεί συνοπτικά να αποτυπωθεί ως εξής: στην αρχή ακολουθήσαμε μία δειγματοληψία κριτηρίου, δηλαδή όλοι οι συμμετέχοντες να είναι υποχρεωτικά στελέχη του δήμου Νίκαιας-Α.Ι. Ρέντη.

Στη συνέχεια ακολουθεί και ένα άλλο κριτήριο, να είναι από διαφορετικά τμήματα και τέλος ακολουθήθηκε μία δειγματοληπτική στρατηγική ευκολίας όπου καλέσαμε στη συνέντευξη τον πρώτο διαθέσιμο συνάδελφο, ανεξαρτήτως θέσης (προϊστάμενος ή υφιστάμενος) και χρονών εμπειρίας. Το δείγμα μας αποτέλεσαν δέκα άτομα από διαφορετικά τμήματα του δήμου, και των δύο φύλων, διαφορετικής ηλικιακής ομάδας, επιπέδου εκπαίδευσης, προϋπηρεσίας και αντικειμένου.

Οι συμμετέχοντες ήταν από τα παρακάτω τμήματα:

1. Διεύθυνση Καθαριότητας και Ανακύκλωσης
2. Διεύθυνση Πολιτισμού και Παιδείας
3. Διεύθυνση Προγραμματισμού, Οργάνωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης
4. Τμήμα Μόνιμου Προσωπικού
5. Τμήμα Προσωπικού Αορίστου Χρόνου και Έκτακτου Προσωπικού

6. Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών
7. Διεύθυνση Κ.Ε.Π.
8. Τμήμα Αδειοδότησης Υπαίθριων Αγορών και Συναφών Δραστηριοτήτων
9. Τμήμα Κυκλοφοριακών - Συγκοινωνιακών Μελετών και Οδικής Σήμανσης
10. Διεύθυνση Υπηρεσίας Δόμησης

4.4. Τύπος, Χρόνος και Δεοντολογία έρευνας

Κατά την πραγματοποίηση της παρούσας έρευνας τηρήθηκαν όλες οι απαραίτητες προφυλάξεις κατά της διασποράς της νόσου από τον Covid-19. Οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν από τον Οκτώβριο μέχρι τον Δεκέμβριο του 2022 στα γραφεία του δήμου Νίκαιας-Α.Ι. Ρέντη, εκτός από περιπτώσεις όπου έγιναν μέσω τηλεσυνάντησης λόγω νόσησης των συμμετεχόντων.

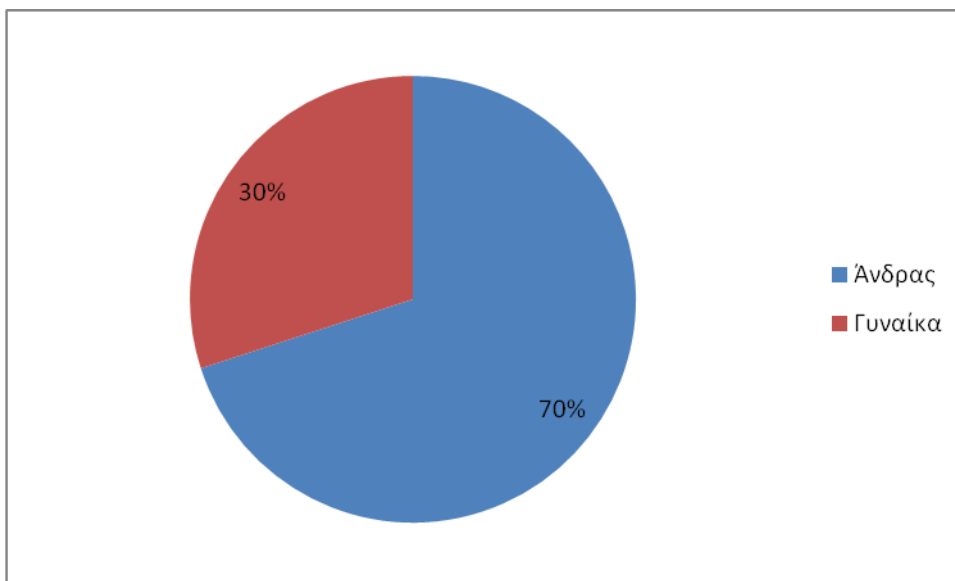
Κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων τηρήθηκε πλήρως ο Γενικός Κανονισμός για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων (GDPR) ώστε καμία απάντηση από μόνη της ή σε συνδυασμό με άλλα δεδομένα να μην μπορεί να οδηγήσει σε φυσικό πρόσωπο και συμμετέχοντα.

4.5. Παρουσίαση συνεντεύξεων και αποτελεσμάτων

Για την εξαγωγή αποτελεσμάτων αρχικά μελετήθηκαν τα γραπτά κείμενα από την κάθε συνέντευξη και αφαιρέθηκαν τυχόν κομμάτια τα οποία δεν αφορούσαν τα ερευνητικά ερωτήματα. Η διαδικασία αυτή είναι γνωστή ως ανοιχτή κωδικοποίηση (Γαλάνης, 2022). Στη συνέχεια, ομαδοποιήθηκαν οι αρχικές κωδικοποιήσεις με βάση το περιεχόμενό τους.

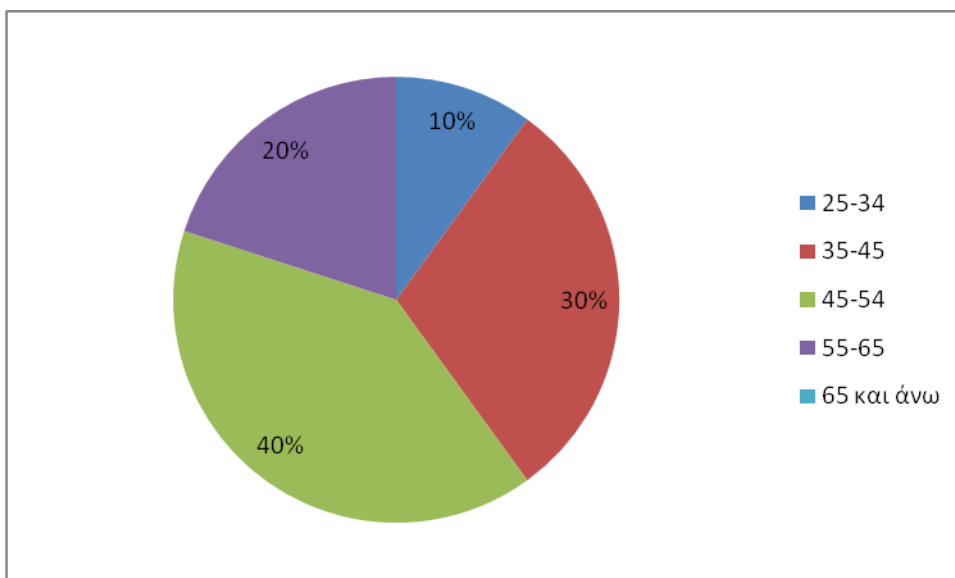
Αρχικά παρουσιάζονται τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου και στη συνέχεια οι απαντήσεις από τις συνεντεύξεις.

Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτώμενων ήταν άνδρες.

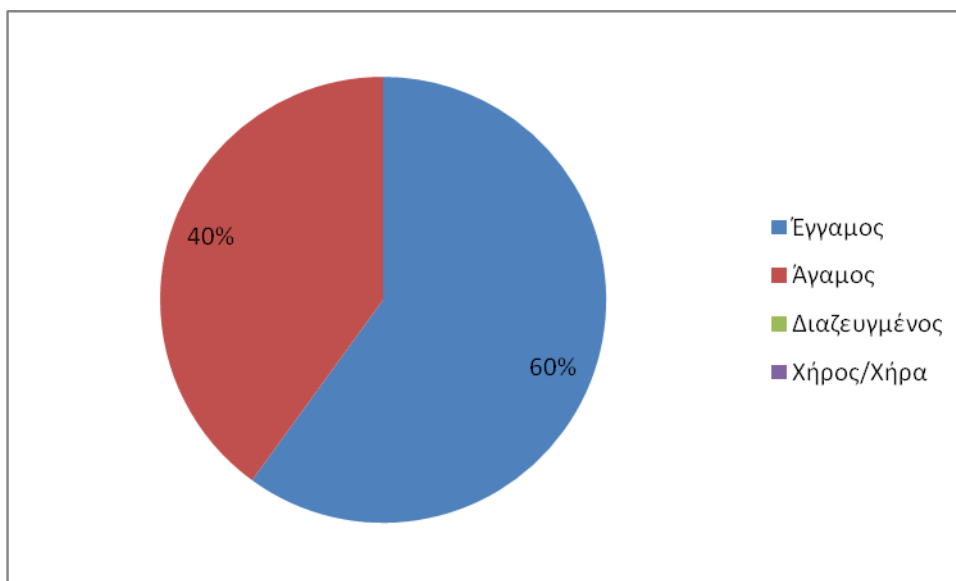
Διάγραμμα 1. Φύλο

Αναφορικά με την ηλικιακή ομάδα των ερωτώμενων, παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό εμφανίζουν οι ερωτώμενοι ηλικίας 45 έως 54 ετών.

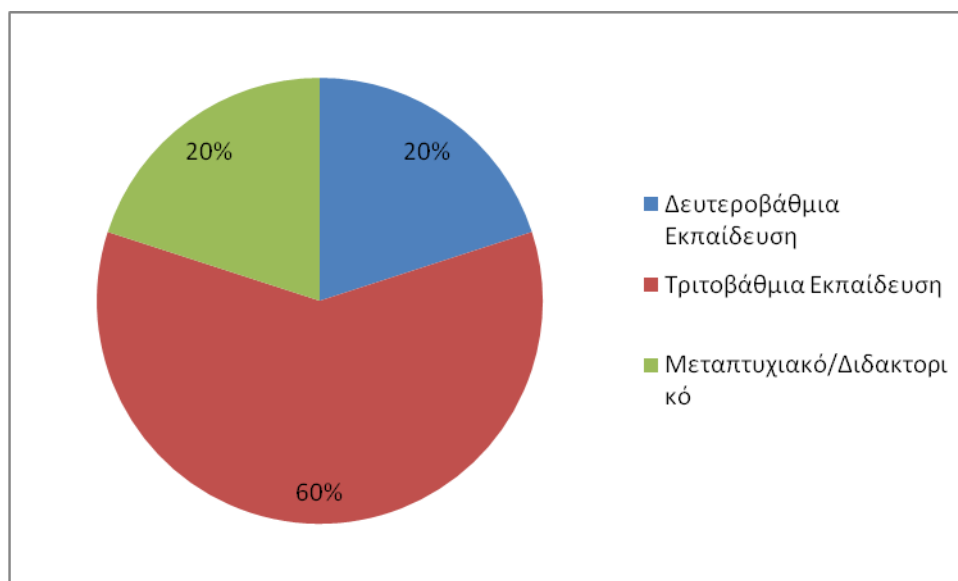
Διάγραμμα 2. Ηλικιακή ομάδα

Αναφορικά με την οικογενειακή τους κατάσταση, το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτώμενων ήταν έγγαμοι.

Διάγραμμα 3. Οικογενειακή κατάσταση

Σχετικά με το μορφωτικό τους επίπεδο, το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτώμενων, δήλωσε ότι είναι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Διάγραμμα 4. Μορφωτικό επίπεδο

**Με βάση τις ερωτήσεις ανοιχτού τύπου, τα αποτελέσματα των συνεντεύξεων
παρουσιάζονται παρακάτω:**

1^{ος} συμμετέχων

Απάντηση στην 1^η ερώτηση

Ναι πιστεύω ότι η διαφθορά και η κακοδιοίκηση είναι βασικά προβλήματα που εμφανίζονται σε όλο το δημόσιο τομέα στη χώρα μας και φυσικά επιβαρύνουν αρκετά –και όχι τόσο μακροπρόθεσμα- το οικονομικό, το διοικητικό και το βιοτικό επίπεδο όλων των Ελλήνων. Σίγουρα ένας παράγοντας που βοηθάει την ύπαρξη διαφθοράς είναι η πολυνομία και η απουσία των ελέγχων από τα απαραίτητα όργανα της πολιτείας.

Απάντηση στην 2^η ερώτηση

Νομίζω ότι ο δημόσιος τομέας στη χώρα μας είναι περισσότερο διεφθαρμένος σε σχέση με τον ιδιωτικό τομέα, γιατί στον ιδιωτικό τομέα υπάρχουν πιο αντικειμενικά κριτήρια και -αν μη τι άλλο- υπάρχουν περισσότερες ευκαιρίες των ανθρώπων να βρουν εργασία, χωρίς αυτό βέβαια να σημαίνει ότι και στον ιδιωτικό τομέα είναι όλα είναι ιδανικά.

Απάντηση στην 3^η ερώτηση

Κατά την εκτίμησή μου περισσότερη διαφθορά εμφανίζεται στα κόμματα και γενικά σε όλα τα κέντρα τα οποία ασκούν επιρροή και κάποιου είδους εξουσία.

Απάντηση στην 4^η ερώτηση

Οι πράξεις που δημιουργούν διαφθορά συνήθως έχουν να κάνουν με την θέληση των ανθρώπων να δημιουργήσουν ή να δεχτούν διαφθορά. Έτσι για παράδειγμα τις πιο πολλές φορές οι πολίτες -οι οποίοι έχουν ένα πρόβλημα και θέλουν να το λύσουν- είναι πιο θετικοί στο να δώσουν κάτι παραπάνω σε ένα δημόσιο υπάλληλο για να λυθεί το πρόβλημά τους.

Απάντηση στην 5^η ερώτηση

Μία καλή αρχή θα ήταν να ανεβούν οι απολαβές των υπαλλήλων ώστε να έχουν λιγότερο κίνητρο να εμπλακούν σε κάποιο φαινόμενο διαφθοράς αλλά και πάλι αυτό δεν εξασφαλίζει τα πάντα.

Απάντηση στην 6^η ερώτηση

Δεν έχει πέσει κάτι στην αντίληψή μου, ίσως επειδή αυτοί οι οποίοι εμπλέκονται σε αυτά τα φαινόμενα είναι αρκετά προσεκτικοί, αλλά αν έπεφτε κάτι στην αντίληψή μου δεν ξέρω αν θα το κατήγγειλα καθώς δεν ξέρω ποιες συνθήκες αναγκάζουν τους ανθρώπους να κάνουν τέτοια πράγματα.

Απάντηση στην 7^η ερώτηση

Ναι βεβαίως και γνωρίζω τους κανονισμούς που πρέπει να ακολουθώ στην εργασία μου, παρόλα αυτά υπάρχουνε παραθυράκια τα οποία δεν μπορώ να καταλάβω γιατί νομοθετικά έχουν μείνει ανοιχτά.

Απάντηση στην 8^η ερώτηση

Δεν νομίζω να συμβαίνει κάτι τέτοιο. Και πριν την οικονομική κρίση υπήρχε διαφθορά. Απλά Ίσως ζητάνε μεγαλύτερα τα ποσά. Δεν νομίζω όμως ναί έχει επιδράσει το φαινόμενο της διαφθοράς, θεωρώ ότι είναι αμείωτη.

2ος συμμετέχων

Απάντηση στην 1^η ερώτηση

Σίγουρα είναι έντονο φαινόμενο εδώ και πάρα πολλά χρόνια. Η διαφθορά και η κακοδιοίκηση στην Ελλάδα, και γενικότερα στο δημόσιο τομέα, είναι πρόβλημα γενικευμένο που δεν νομίζω να ξεπεραστεί. Άλλωστε είναι και η ανθρώπινη φύση η οποία βολεύεται έτσι.

Απάντηση στην 2^η ερώτηση

Δεν είμαι σίγουρος αν η διαφθορά είναι μεγαλύτερη στο δημόσιο τομέα από ότι στον ιδιωτικό. Ειδικότερα στον ιδιωτικό τομέα που αν δεν έχεις γνωστό είναι και δύσκολο να βρεις δουλειά. Και αν θες να κρατήσεις τη δουλειά σου πρέπει να κάνεις διάφορα χατίρια. Θα έλεγα ότι τα πράγματα είναι ίδια παντού.

Απάντηση στην 3^η ερώτηση

Σίγουρα η διαφθορά σε ότι έχει να κάνει με τα πολιτικά κόμματα και τους βουλευτές νομίζω ότι ξεπερνάει κάθε προηγούμενο. Αλλά και αυτοί που είναι από κάτω τους, δηλαδή οι εφορίες, πολεοδομίες, τελωνεία και φυσικά και οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, δεν πάνε πίσω.

Απάντηση στην 4^η ερώτηση

Το κλασικότερο παράδειγμα είναι το «γρηγορόσημο» όπου ο πολίτης πληρώνει κάτι παραπάνω για να κινηθούν οι διαδικασίες γρήγορα. Άρα η έντονη γραφειοκρατία και η καθυστέρηση βοηθούν σε αυτά τα απαράδεκτα φαινόμενα.

Απάντηση στην 5^η ερώτηση

Νομίζω ότι για να μειωθεί η διαφθορά στους ΟΤΑ, θα έπρεπε να χαθούν και κάποια κομμάτια της ανεξαρτησίας τους. Αλλά από την άλλη μεριά, ότι μέτρα και να πάρει η πολιτεία, ο κρατικός φορέας κ.λ.π., αν δεν θέλουν τα άτομα δεν πρόκειται να καταπολεμηθεί η διαφθορά -που μπορεί να καταπολεμηθεί αλλά χρειάζεται και μία συνείδηση συλλογική του τι είναι σωστό και τι όχι.

Απάντηση στην 6^η ερώτηση

Ναι έχουν παίξει στην αντίληψή μου περιστατικά διαφθοράς, τα οποία όμως δεν μπήκα στον κόπο να τα καταγγείλω, γιατί πραγματικά δεν πιστεύω ότι θα γινόταν κάτι για να τιμωρηθούν αυτοί που συμμετείχαν.

Απάντηση στην 7^η ερώτηση

Αναγκαστικά γνωρίζω τις απαιτήσεις της δουλειάς μου πολύ καλά, και τους κανόνες που τη διέπουν, γιατί είναι πολύ εύκολο να κάνω και εγώ λάθος ή να με παρασύρουν άλλη σε κάποιο λάθος. Κάποια πράγματα δεν μπορούν να πάνε όμως ομαλά λόγω της μεγάλης γραφειοκρατίας και δεν υπάρχει και μία καλή εκπαίδευση στο πως πρέπει κάποια πράγματα να τα χειριστούμε όταν συμβαίνουν.

Απάντηση στην 8^η ερώτηση

Ναι ίσως η οικονομική κρίση να επέδρασε θετικά στην αύξηση της διαφθοράς στο δημόσιο τομέα αφού μειώθηκαν αρκετά τα εισοδήματα των δημοσίων υπαλλήλων.

3ος συμμετέγων

Απάντηση στην 1^η ερώτηση

Νομίζω ότι δεν είναι κάτι νέο ότι η διαφθορά και κακοδιαχείριση. Είναι φαινόμενα που μαστίζουν το δημόσιο τομέα της Ελλάδας εδώ και πολλές δεκαετίες. Σίγουρα ξεκινάει από τα υψηλόβαθμα στελέχη διοίκησης -αλλά και τα χαμηλόβαθμα στελέχη- που πολλές φορές δεν έχουν πρόσβαση σε άλλες μορφές εισοδήματος. Εν

τω μεταξύ υπάρχει και έντονη ατιμωρησία και πολυνομία που δυσκολεύει τον έλεγχο.

Απάντηση στην 2^η ερώτηση

Δούλευα χρόνια πριν στον ιδιωτικό τομέα. Δεν είναι η πρώτη μου δουλειά εδώ στο δήμο και έχω δει πολλά. Ο ιδιωτικός τομέας έχει μεγάλα φαινόμενα διαφθοράς, πολλές εξαρτήσεις από τους «κολλητούς» και πολλές πιέσεις. Δεν μπορώ να πω ότι υστερεί στη διαφθορά ο ιδιωτικός τομέας απλά δεν ζημιώνεις το κράτος και γενικά την κοινωνία.

Απάντηση στην 3^η ερώτηση

Καλά εννοείται ότι υπάρχει παντού διαφθορά, και υπάρχει μεγάλος ανταγωνισμός για το πού υπάρχει μεγαλύτερη διαφθορά: στο δικαστικό κλάδο, στην πολεοδομία, στην εφορία..... πού να το πιάσεις. Κάθε μέρα ακούμε και κάτι διαφορετικό και στις ειδήσεις.

Απάντηση στην 4^η ερώτηση

Οι πράξεις που μπορούν να δημιουργήσουν διαφθορά είναι πάρα πολλές και οι αιτίες ακόμα περισσότερες: η πολυνομία και το αχανές του ελληνικού δημοσίου ξεκινούν σαν καλή βάση για τη διαφθορά.

Απάντηση στην 5^η ερώτηση

Η διαφθορά στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης δεν είναι εύκολο να καταπολεμηθεί γιατί υπάρχουν πάρα πολλές στενές προσωπικές σχέσεις και σχέσεις συμφερόντων. Γενικά βλέπουμε ότι δεν λειτουργεί τίποτα και από τους σχετικούς ελεγκτικούς μηχανισμούς, παρά μόνο εάν κάποιος καταγγείλει (και συνήθως ανώνυμα γιατί υπάρχει και φόβος) κάποιες καταστάσεις. Οπότε πρέπει να ενισχυθούν οι μηχανισμοί ανώνυμης καταγγελίας

Απάντηση στην 6^η ερώτηση

Όχι, δεν έχει πέσει στην αντίληψή μου κάποιο περιστατικό κυρίως γιατί κάνω τη δουλειά μου απλά και φεύγω και δεν δίνω σημασία σε κάτι άλλο. Ίσως δεν είναι καλό αυτό για μένα αλλά έτσι γενικά καταλήγουν οι δουλειές στο Δημόσιο. Αν έπεφτε στην αντίληψή μου πάντως κάτι νομίζω πως θα πήγαινα κατευθείαν στο Δήμαρχο.

Απάντηση στην 7^η ερώτηση

Ναι γνωρίζω αυτά που πρέπει να γνωρίζω για να κάνω τη δουλειά μου σωστά, αλλά συνήθως υπάρχει πάντα κάποιο παραθυράκι το οποίο δεν γνωρίζουμε λόγω της πολυνομίας. Συνήθως έρχονται πολίτες εδώ και με το δικηγόρο τους και μπορώ να πω ότι πολλές φορές με στριμώχνουν. Δεν μπορώ να πω ότι έχουμε και κάποια νομική κάλυψη πολλές φορές εδώ στο Δήμο. Είναι ότι διαβάζουμε μόνοι μας και τα λιγοστά σεμινάρια που κάναμε όταν πρώτο διοριστήκαμε.

Απάντηση στην 8^η ερώτηση

Νομίζω ότι η οικονομική κρίση μείωσε κάπως τα φαινόμενα διαφθοράς, γιατί αυξήθηκαν μηχανισμοί λογοδοσίας και πλέον ο κόσμος φοβάται να πάρει και να δώσει φακελάκι -τουλάχιστον σε συγκεκριμένες περιπτώσεις.

4ος συμμετέγων

Απάντηση στην 1^η ερώτηση

Νομίζω ότι η διαφθορά στο Δημόσιο είναι κάτι δεδομένο, κυρίως γιατί υπάρχει η σιγουριά της θέσης εργασίας και η εξουσία. Ένας πολίτης ο οποίος εργάζεται και έχει υποχρεώσεις άλλες όπως η οικογένεια, είναι δύσκολο να τα βγάλει πέρα με τόσες υπηρεσίες. Εννοείται ότι καταφεύγει στην πιο γρήγορη λύση για τη μείωση της γραφειοκρατίας που είναι το λάδωμα ή και άλλες πρακτικές.

Απάντηση στην 2^η ερώτηση

Πιστεύω πως το δημόσιο είναι πιο διεφθαρμένο από τον ιδιωτικό τομέα, γιατί υπάρχει η σιγουριά της θέσης εργασίας και της εξουσίας και γενικά κάθε είδους κατάχρηση εξουσίας γίνεται στο Δημόσιο, γιατί έχει αποδειχθεί πως υπάρχει και γενική ατιμωρησία.

Απάντηση στην 3^η ερώτηση

Ναι νομίζω ότι κερδίζει με διαφορά η κυβέρνηση, οι βουλευτές, η κεντρική διοίκηση και η τοπική αυτοδιοίκηση και φυσικά ακολουθούν μετά οι υπόλοιποι οργανισμοί που ελέγχονται από το δημόσιο, όπως εφορία. Αλλά γενικά όπου υπάρχουν έντονες προσωπικές σχέσεις (όπως με τους βουλευτές ή με τους δημάρχους) η διαφθορά νομίζω κερδίζει με διαφορά.

Απάντηση στην 4^η ερώτηση

Οι περισσότερες πράξεις του δημιουργούν διαφθορά είναι οι συναλλαγές με τους πολίτες. Οι πολίτες πολλές φορές δεν έχουν το χρόνο ή την υπομονή και τις γνώσεις για τις διαπραγματεύσεις και τις συναλλαγές πολιτών-δημοσίου και καταφεύγουν σε αυτό το μέσο για να ολοκληρώσουν τις δουλειές τους και να ησυχάσουμε πιο γρήγορα.

Απάντηση στην 5^η ερώτηση

Η διαφθορά του οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης δεν νομίζω να μπορεί να περιοριστεί έτσι όπως είναι δομημένο τα πράγματα αυτή τη στιγμή. Μέσα από κατάλληλα όμως μέτρα -όπως παραδείγματος χάρη να υπάρχουν αυτόνομοι ελεγκτές, όπως παραδείγματος χάρη μεγάλες ιδιωτικές ελεγκτικές εταιρείες- κάποια πράγματα σίγουρα θα μούνε σε μία πιο ξεκάθαρη βάση.

Απάντηση στην 6^η ερώτηση

Δεν έχω παρατηρήσει κάποιο φαινόμενο, ίσως επειδή εγώ ο ίδιος δεν θα έκανα ποτέ κάτι τέτοιο, οπότε δεν έχω μάθει και να το αναγνωρίζω.

Απάντηση στην 7^η ερώτηση

Γνωρίζω πάρα πολύ καλά τη δουλειά μου, λόγω πολυετούς εμπειρίας, και γνωρίζω πάρα πολύ καλά ότι υπάρχουν παραθυράκια αλλά όταν ακολουθήσει κανείς το νόμο και θέλει και το όνομά του στη δουλειά του να είναι καθαρό, αποφεύγει και τα παραθυράκια και φυσικά αποφεύγει όσο το δυνατόν τα φαινόμενα διαφθοράς.

Απάντηση στην 8^η ερώτηση

Νομίζω ότι η οικονομική κρίση έχει χειροτερέψει τα φαινόμενα διαφθοράς, αλλά Επίσης έχει ενισχύσει και τους μηχανισμούς λογοδοσίας και καταγγελιών, οπότε νομίζω θα δούμε και μεγάλη μείωση της διαφθοράς τα επόμενα χρόνια.

5ος συμμετέγων

Απάντηση στην 1^η ερώτηση

Η διαφθορά και η κακοδιοίκηση είναι δύο πάρα πολύ έντονα φαινόμενα τα τελευταία έτη στο δημόσιο. Βέβαια πάντα υπήρχαν, αλλά παλιότερα αισθάνομαι ότι δεν υπήρχε τόσο μεγάλη γραφειοκρατία και τόσο μεγάλη απομάκρυνση των

λειτουργών και των πολιτών από το αίσθημα του τι είναι καλό για το κράτος. Επίσης υπάρχει μεγάλη ανεπάρκεια προσωπικού να στελεχώσει τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και φυσικά τα κόμματα ακόμα διορίζουν τους δικούς τους και οι ανεξάρτητες αρχές (όπως το ΑΣΕΠ) δεν καταφέρνουν να διορθώσουν τη στρεβλή αυτή εικόνα.

Απάντηση στην 2^η ερώτηση

Ε ναι, νομίζω ότι ο δημόσιος τομέας ξεπερνάει κατά πολύ τον ιδιωτικό τομέα σε διαφθορά, παρόλο που και στον ιδιωτικό τομέα μετράει πάρα πολύ ο γνωστός και το μέσο, αλλά στον δημόσιο τομέα είναι χειρότερο γιατί ότι γίνεται, γίνεται εις βάρος δημόσιου χρήματος και του συμφέροντος του πολίτη.

Απάντηση στην 3^η ερώτηση

Δεν νομίζω ότι μπορεί κάποιος με σιγουριά να πει πού γίνεται περισσότερη διαφθορά. Είχα διαβάσει μία έρευνα για τη διαφθορά στην Ελλάδα που είχε πρώτες κάποιες υπηρεσίες (νομίζω την πολεοδομία και την εφορία) αλλά η προσωπική μου άποψη είναι ότι γενικά όπου υπάρχει δημόσια αρχή, υπάρχει διαφθορά.

Απάντηση στην 4^η ερώτηση

Συνήθως ο κόσμος δεν θέλει να πληρώνει πρόστιμα, εισφορές, και διάφορα είδη υποχρεώσεων. Οπότε εκεί θα έλεγα ότι υπάρχει μεγάλο πρόβλημα, όπου υπάρχουν εισπράξεις.

Απάντηση στην 5^η ερώτηση

Νομίζω πως ένας τρόπος να μειωθεί η διαφθορά είναι οι συχνές μεταθέσεις και αλλαγή στις υπηρεσίες. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι αν ένας άνθρωπος δεν είναι μόνιμος σε μία θέση, αν και γενικά θα είναι μόνιμος στο δημόσιο, δεν προλαβαίνει να δημιουργήσει σχέσεις εξάρτησης.

Απάντηση στην 6^η ερώτηση

Ναι έχω πέσει στην αντίληψή μου κάποια μικρά φαινόμενα διαφθοράς, αλλά δεν μπορείς να πάτε να καταγγείλεις γιατί μπλέκεις και πρέπει να έχεις και αδιάσειστα στοιχεία, όχι απλά μία υπόνοια, όπως επίσης δεν μπορείς να είσαι και πάντα ο κακός στη δουλειά σου γιατί πολλές φορές οι συνάδελφοι θα βρούμε τρόπο να εκδικηθούν και ο ένας στηρίζεται στον άλλον για να πάει καλά η δουλειά του.

Απάντηση στην 7^η ερώτηση

Ναι γνωρίζω καλά τους κανόνες τη δουλειά μου και αυτό με βοηθάει να αποφεύγω και παρεμβάσεις τρίτων, όταν ασκούνται πιέσεις παραδείγματος χάρη από κάποια ανώτερα στελέχη. Σίγουρα θα βοηθούσε να υπήρχαν καλύτεροι ελεγκτικοί μηχανισμοί και καλύτερη εκπαίδευση ώστε να αποφεύγουν τα φαινόμενα διαφθοράς.

Απάντηση στην 8^η ερώτηση

Ναι νομίζω ότι η οικονομική κρίση αύξησε σημαντικά τη διαφθορά, κυρίως λόγω έλλειψης χρημάτων στους δημοσίους υπαλλήλους, αφού από τα μνημόνια και μετά υπέστησαν πολλές μειώσεις στο μισθό τους.

6ος συμμετέγων

Απάντηση στην 1^η ερώτηση

Σίγουρα η διαφθορά και η κακοδιοίκηση είναι δύο πολύ έντονα φαινόμενα τα οποία στοιχίζουν και πάρα πολύ ακριβά στην πολιτεία, ενώ τελικά δεν στοιχίζουν τόσο πολύ σε αυτόν ότι διαπράττει, καθώς υπάρχει έντονο φαινόμενο ατιμωρησίας. Η έντονη γραφειοκρατία, η πολυνομία, η αλλαγή του κοινωνικού ιστού (παραδείγματος χάρη πολλοί μετανάστες και ξένοι που δεν γνωρίζουν καλά τους νόμους) βοηθούν στο να ανθίζει η διαφθορά.

Απάντηση στην 2^η ερώτηση

Μόνο και μόνο που οι συναλλαγές με το δημόσιο απαιτούν γνώσεις σε βάθος νομικών πλαισίων και η κάθε είδους εξυπηρέτηση προσωπικών αναγκών ή απλά όταν πρόκειται για επίσπευση διαδικασιών, νομίζω ότι το δημόσιο είναι σαφέστατα πιο διεφθαρμένο τον ιδιωτικό τομέα

Απάντηση στην 3^η ερώτηση

Κοιτάξτε να δείτε, νομίζω ότι όλα τα κέντρα εξουσίας έχουν τη διαφθορά τους, απλά συνήθως εκεί που είναι έντονες οι οικονομικές συναλλαγές (παραδείγματος χάρη με την εφορία) λογικό είναι και πιο έντονη η διαφθορά. Οπουδήποτε υπάρχει συναλλαγή με πολίτη λογικά υπάρχει διαφθορά.

Απάντηση στην 4^η ερώτηση

Το κυριότερο είναι η δημιουργία συνείδησης στους υπαλλήλους για να καταπολεμηθούν τα φαινόμενα διαφθοράς, και αμέσως μετά νομίζω ότι πρέπει να βελτιωθεί το μισθολογικό καθεστώς, γιατί οι δημόσιοι υπάλληλοι έχουν υποστεί πολλές μειώσεις μέσα σε πάρα πολύ λίγο χρονικό διάστημα.

Απάντηση στην 5^η ερώτηση

Δεν ξέρω αν μπορεί να υπάρχει κάποιο φάρμακο για όλα αυτά. Το καλύτερο θα ήταν να μειωθεί η πολυνομία και να υπάρχει άμεση λογοδοσία των λειτουργών και των φορέων.

Απάντηση στην 6^η ερώτηση

Έχει πέσει στην αντίληψή μου κάποιο φαινόμενο διαφθοράς, αλλά δεν ήθελα να ασχοληθώ γιατί θα έπρεπε να το καταγγείλω και να χαλάσω τις σχέσεις με τους συναδέλφους. Πραγματικά πιστεύω πως και να το είχα καταγγείλει, δεν θα έχει αλλάξει κάτι.

Απάντηση στην 7^η ερώτηση

Γνωρίζω καλά το πλαίσιο λειτουργίας της εργασίας μου και τους νόμους που το διέπουν, καθώς και όλα τα παραθυράκια τα οποία μπορεί κάποιος να επικαλεσθεί ώστε να οδηγηθούμε σε κάποιο φαινομένων κακοδιοίκησης και διαφθοράς. Προσπαθώ να τα αποφεύγω και να μην δέχομαι πιέσεις παρά μόνο όταν κάποιος που το ζητάει και μπορεί να αναλάβει και την ευθύνη (πχ να πάρει την ευθύνη ο Δήμαρχος για αυτό που ζητάει, αλλά αυτό τελικά δεν γίνεται ποτέ).

Απάντηση στην 8^η ερώτηση

Ναι, νομίζω ότι η οικονομική κρίση έκανε λιγότερο ανεκτά τα φαινόμενα διαφθοράς και κακοδιοίκησης στο δημόσιο τομέα, γιατί ο κόσμος πλέον δεν έχει χρήματα να πληρώνει και την υπομονή να δέχεται πιέσεις από επίορκους δημοσίους υπαλλήλους.

7ος συμμετέχων

Απάντηση στην 1^η ερώτηση

Δεν μπορώ να σκεφτώ κάτι για το ελληνικό δημόσιο χωρίς να μου έρθει στο μυαλό κάποιο φαινόμενο διαφθοράς και κακοδιοίκησης. Αυτό γίνεται επειδή έτσι είναι η

ανθρώπινη φύση, λίγο άπληστη. Φυσικά όλα αυτά τα φαινόμενα δεν πρέπει να είναι μόνο ελληνικά, όπως ακούμε και στις ειδήσεις. Ειδικά στην Ελλάδα, με την έντονη πολυνομία και γραφειοκρατία, δημιουργούνται και πάρα πολλά παραθυράκια που ευνοούν αυτές τις καταστάσεις

Απάντηση στην 2^η ερώτηση

Επειδή έχω δουλέψει και στον ιδιωτικό τομέα και δεν ήταν ούτε εκεί τα πράγματα παραδεισένια, δεν μπορώ να πω ότι κάποιος έχει τα πρωτεία στη διαφθορά.

Το μόνο το οποίο είναι σίγουρο ότι στον ιδιωτικό τομέα συνήθως οι σχέσεις εξάρτησης είναι προσωπικές και το χρήμα το οποίο σπαταλάτε συνήθως είναι ιδιωτικό, ενώ στο δημόσιο τομέα γίνεται ότι γίνεται στις πλάτες του δημοσίου και των πολιτών.

Απάντηση στην 3^η ερώτηση

Σίγουρα οι υπηρεσίες όλες έχουν κάποια φαινόμενα διαφθοράς, αλλά να υποθέσω ότι στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης λόγω των στενών προσωπικών σχέσεων με το Δήμαρχο, τους διοικητικούς συμβούλους και άλλα στελέχη, οι πιέσεις πρέπει να είναι πιο έντονες γενικότερα.

Απάντηση στην 4^η ερώτηση

Κοιτάζτε, όλες οι πράξεις μπορούν να δημιουργήσουν διαφθορά όταν υπάρχει το κατάλληλο πλαίσιο και τα άτομα είναι πιο θετικά στο να τη διαπράξουν. Πολλές φορές η διαφθορά έχει να κάνει με χρηματισμό πριν να γίνει μία δουλειά ή μετά αφού γίνει σαν ένδειξη ευγνωμοσύνης. Σε όλες τις περιπτώσεις εγώ δεν μπορώ να πω ότι είναι κάτι που τιμάει αυτόν που την διαπράττει και αυτόν που το δέχεται.

Απάντηση στην 5^η ερώτηση

Η διαφθορά στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης δεν νομίζω να μπορεί να περιοριστεί, εκτός αν οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης γίνουν ιδιωτικές εταιρείες διαχείρισης δήμων και τα ελέγχει ανεξάρτητος φορέας. Έτσι, όπως και στον ιδιωτικό τομέα, δεν θα εξαλειφθούν τα διάφορα φαινόμενα, αλλά σίγουρα αναγκαστικά θα μειωθούν πολύ.

Απάντηση στην 6^η ερώτηση

Ναι έχει υποπέσει στην αντίληψή μου περιστατικό διαφθοράς το οποίο δεν έχω

καταγγείλει γιατί δεν θεωρώ πως ήτανε άξιο λόγου.

Δηλαδή όταν ένας πολίτης δίνει σε έναν άνθρωπο ένα δώρο το οποίο δώρο όταν το ανοίγει έχει μέσα και λεφτά για κάποια υπόθεση του πραγματοποιήθηκε και δεν ξέρω την υπόθεση δεν έχω περαιτέρω στοιχεία δεν μπορώ να το στοιχειοθετήσω καλά. Αν ήθελα κάτι πάντως θα πήγαινα στο Δήμαρχο.

Απάντηση στην 7^η ερώτηση

Γνωρίζω καλά τους κανονισμούς που διέπουν την εργασία μου και το νομικό πλαίσιο -το οποίο αφήνει κάποια παραθυράκια- αλλά σε κάθε περίπτωση ότι και να μου πει ο πολίτης ή κάποιος συνάδελφος, κάθομαι μελετάω τους νόμους και ύστερα αποφασίζω πως θα πράξω.

Απάντηση στην 8^η ερώτηση

Δεν νομίζω ότι η οικονομική κρίση επέδρασε καθόλου στη διαφθορά. Ήταν κάτι το οποίο πάντα γινόταν και πάντα θα γίνεται, ανεξαρτήτως αν δίνεις λεφτά, δώρα, ένα τενεκέ λάδι και πάει λέγοντας.

8ος συμμετέχων

Απάντηση στην 1^η ερώτηση

Ο δημόσιος τομέας στην Ελλάδα είναι συνυφασμένος με τη διαφθορά και με την κακοδιοίκηση. Μάλλον γιατί υπάρχουν πολλοί άνθρωποι και κυκλώματα τα οποία έχουν κέρδος από αυτό. Βεβαίως μέσα σε αυτή την εικόνα είναι και οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, που χάρη στη γραφειοκρατία και την πολυνομία μπορούν να χειριστούν υποθέσεις και άτομα με μια «ευελιξία».

Απάντηση στην 2^η ερώτηση

Νομίζω ότι δεν υπάρχει θέμα σύγκρισης. Σαφέστατα ο δημόσιος τομέας είναι περισσότερο διεφθαρμένος από τον ιδιωτικό τομέα.

Απάντηση στην 3^η ερώτηση

Διαφθορά υπάρχει σε όλους τους τομείς. Αν θέλαμε να πούμε ότι κάποιος κερδίζει σε αυτόν τον τομέα, θα λέγαμε πώς είναι τα πολιτικά κόμματα, η πολεοδομία και η εφορία.

Απάντηση στην 4^η ερώτηση

Όλες οι πράξεις μπορούν να έχουν μέσα τους διαφθορά, ακόμα και μία απλή συναλλαγή προμήθειας κάποιων υλικών από ιδιώτη προμηθευτή. Ουσιαστικά ένα ΟΤΑ δεν μπορεί να αποφύγει τη διαφθορά γιατί πρέπει να έχεις προμηθευτές ιδιότητες, έχεις επαφές με πολίτες, έχεις ανάγκη το υπόλοιπο οικονομικό κύκλωμα, οπότε αυτά δημιουργούν ευκαιρίες για διαφθορά.

Απάντηση στην 5^η ερώτηση

Η διαφθορά σε οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης μπορεί να περιοριστεί μόνο με έναν τρόπο: όταν γίνουμε όλα ηλεκτρονικά και δεν υπάρχει κάποια απευθείας συναλλαγή με τον πολίτη και επίσης τα πληροφοριακά συστήματα παρακολούθησης των αποφάσεων (τα δημοτικά συμβούλια και το πρόγραμμα «Διαύγεια») να είναι λειτουργικά και διαφανή.

Απάντηση στην 6^η ερώτηση

Δεν έχει πέσει στην αντίληψή μου κάποιο περιστατικό διαφθοράς τα τελευταία χρόνια. Είχε πέσει πολύ παλιότερα και το είχα καταγγείλει. Δυστυχώς όμως και στην περίπτωση που το κατήγγειλα δεν έγινε κάτι, οπότε γενικά έχω πάψει να ασχολούμαι με το τι κάνουν οι άλλοι.

Απάντηση στην 7^η ερώτηση

Ναι γνωρίζω πολύ καλά το πλαίσιο της δουλειάς μου και ευτυχώς δεν μπορεί κανείς να με πιέξει προς κάποια λάθος κατεύθυνση. Παραθυράκια μπορεί να υπάρχουν αλλά ξέρω πώς να τα κλείνω.

Απάντηση στην 8^η ερώτηση

Νομίζω ότι ο κόσμος πια έχει γίνει λιγότερο ελαστικός στα θέματα διαφθοράς και έχουν αρχίσει πλέον -όπως βλέπουμε και σε διάφορα άλλα κοινωνικά φαινόμενα- να δημοσιοποιούν τέτοια φαινόμενα οι πολίτες και αυτό είναι σωστό.

9ος συμμετέχων

Απάντηση στην 1^η ερώτηση

Νομίζω ότι διαφθορά και κακοδιαχείριση υπάρχει σε όλα τα δημόσια του κόσμου. Άλλωστε μην ξεχνάτε ότι είναι και μείζον Ευρωπαϊκό πρόβλημα η διαφθορά, οπότε

θα ήταν λίγο άδικο να πούμε ότι συμβαίνει μόνο στο δημόσιο τομέα της Ελλάδας. Σίγουρα οι παράγοντες είναι πάρα πολλοί, αλλά νομίζω ότι η αν ήταν λίγο πιο «μαζεμένο» και αυστηρό το προσωπικό, θα έδινε λιγότερες λαβές για τέτοιου είδους «προτάσεις» από πολίτες και φορείς.

Απάντηση στην 2^η ερώτηση

Δεν μπορώ να πω με σιγουριά. Έχουνε γίνει τόσες αποκαλύψεις σε φαινόμενα διαφθοράς και κακοδιοίκησης τόσο στον ιδιωτικό όσο και στο δημόσιο τομέα που πραγματικά νομίζω ότι ανταγωνίζονται πάρα πολύ σκληρά. Ίσως να κερδίζει οριακά ο δημόσιος τομέας, επειδή υπάρχουν περισσότερες υπηρεσίες που έχουνε συναλλαγές όλοι, όπως εφορία ή ΕΦΚΑ.

Απάντηση στην 3^η ερώτηση

Ναι νομίζω ότι όλα ξεκινάνε από τα πολιτικά κόμματα. Τα πολιτικά κόμματα, οι θέσεις εξουσίας, οι διευθυντικές θέσεις σε εφορίες - ασφαλιστικά ταμεία κ.λ.π. Έτσι ξεκινάει το κακό.

Απάντηση στην 4^η ερώτηση

Όπου υπάρχει χρήμα και συναλλαγή θα υπάρχει διαφθορά. Είναι πάρα πολύ απλό. Αν μπορούσαν όλα να γίνουν όλα ηλεκτρονικά ίσως θα μπορούσαμε και να το αποφύγουμε αυτό.

Απάντηση στην 5^η ερώτηση

Η διαφθορά στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης μπορεί να περιορισθεί μόνο με έντονο έλεγχο από ανεξάρτητους φορείς και οι συναλλαγές μεταξύ πολιτών και κράτους να γίνονται ηλεκτρονικά.

Απάντηση στην 6^η ερώτηση

Πολλά περιστατικά έχουν πέσει στην αντίληψή μου τόσα χρόνια που εργάζομαι στον οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης, αλλά δεν έχω απευθυνθεί κάπου, όπως ίσως θα έπρεπε, γιατί θα πρέπει να χαλάσω τις σχέσεις με τους συναδέλφους και ουσιαστικά με την τοπική κοινωνία.

Απάντηση στην 7^η ερώτηση

Βεβαίως και γνωρίζω το θεσμικό πλαίσιο το οποίο πρέπει να γνωρίζω για την εργασία μου, και για αυτό γνωρίζω πως να αποφεύγω και τα παραθυράκια. Εκεί

τελειώνει το κομμάτι της συνεισφοράς μου. Όμως το τι κάνει ο διπλά συνάδελφος δεν το ελέγχω και δεν μπορώ να τον αποτρέψω τη διαφθορά αν δεν θέλει ο διπλανός μου.

Απάντηση στην 8^η ερώτηση

Βλέπω σιγά-σιγά ότι ο κόσμος όλο και λιγότερο είναι διατεθειμένος να πληρώσει για κάτι το οποίο δικαιούται. Αυτό είναι ένα καλό σημάδι και πιστεύω ότι η οικονομική κρίση βοήθησε σε αυτό γιατί πλέον το εισόδημα όλων είναι εξαιρετικά περιορισμένο.

10ος συμμετέχων

Απάντηση στην 1^η ερώτηση

Ναι νομίζω ότι εδώ και πάρα πολλά χρόνια η διαφθορά και κακοδιαχείριση είναι η μάστιγες του δημόσιου τομέα αλλά δεν είναι τυχαίο γιατί στην πραγματικότητα εν μέρει έτσι και η ανθρώπινη φύση, η ανθρώπινη απληστία, και από την άλλη μεριά η πολυνομία και η πολυπλοκότητα της δημόσιας διοίκησης δίνει την ευκαιρία για «παραμάγαζα».

Απάντηση στην 2^η ερώτηση

Σίγουρα ο δημόσιος τομέας είναι πιο διεφθαρμένος από τον ιδιωτικό σε όλες τις εκφάνσεις του, αλλά σε γενικές γραμμές και ο ιδιωτικός τομέας έχει μεγάλες παθογένειες στη χώρα μας.

Απάντηση στην 3^η ερώτηση

Δεν μπορώ να πω με σιγουριά σε ποιον τομέα εμφανίζεται περισσότερο διαφθορά. Όλοι οι κλάδοι έχουν ανάλογα φαινόμενα να επιδείξουν: τα νοσοκομεία, η εκκλησία..... τι να πάρεις και τι να αφήσεις.

Απάντηση στην 4^η ερώτηση

Οι πράξεις που δημιουργούν τη διαφθορά έχουν να κάνουν με τις ανάγκες των πολιτών. Οι ανάγκες έχουν να κάνουν κυρίως με την επιτυχημένη και γρήγορη εκτέλεση κάποιας συναλλαγής. Από εκεί ξεκινάει το θέμα: από την επαφή του πολίτη με το δημόσιο ή του προμηθευτή με το δημόσιο.

Απάντηση στην 5^η ερώτηση

Η διαφθορά στο οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης θα μπορούσε να περιοριστεί αν δεν υπήρχε συγκεκριμένη εξουσία, και μάλιστα πολύ τοπικού χαρακτήρα. Με τις πολλές διασυνδέσεις (δηλαδή οι πολλές τοπικές γνωριμίες και εξαρτήσεις) λογικό είναι ότι δημιουργούν φαινόμενα διαφθοράς και λάθος προσδοκίες σε ΟΤΑ και στους πολίτες.

Απάντηση στην 6^η ερώτηση

Δεν έχει πέσει στην αντίληψή μου κάποιο φαινόμενο διαφθοράς στην εργασία μου και νομίζω πως αν μου συνέβαινε θα πήγαινα αμέσως να το καταγγείλω στον Δήμαρχο.

Απάντηση στην 7^η ερώτηση

Γνωρίζω καλά το πλαίσιο λειτουργίας της θέσης εργασίας μου, και ναι έχω εντοπίσει πολλές πάρα πολλές φορές παραθυράκι που θα μπορούσε να οδηγήσει κάποιον σε παράπτωμα. Απλά τυχαίνει τις περισσότερες φορές να είμαι και αρκετά ενημερωμένος για τη δουλειά μου και έτσι αποφεύγω τα προβλήματα.

Απάντηση στην 8^η ερώτηση

Πραγματικά πιστεύω ότι η μειώθηκε η διαφθορά χάρη στην οικονομική κρίση, γιατί ο κόσμος έγινε λιγότερο ανεκτικός σε διάφορα φαινόμενα, ειδικά μετά την περίοδο της πανδημίας.

4.6 Συζήτηση Αποτελεσμάτων Συνεντεύξεων

Όλοι οι συμμετέχοντες συμφώνησαν στο ότι η διαφθορά και η κακοδιοίκηση είναι δύο μεγάλα προβλήματα τα οποία είναι συνυφασμένα με το δημόσιο στην Ελλάδα.

Ουσιαστικά η διαφθορά είναι και εστία κακοδιοίκησης σε όλα τα επίπεδα της δημόσιας διοίκησης, τόσο το οικονομικό όσο και το διαχειριστικό, στο οποίο συμμετέχουν τόσο τα υψηλόβαθμα στελέχη, όσο και τα χαμηλόβαθμα. Η έντονη γραφειοκρατία και η πολυνομία σε συνδυασμό με την ανεπάρκεια του προσωπικού και ειδικότερα του καλά εκπαιδευμένου προσωπικού, δημιουργούν μία πολύπλοκη εικόνα όπου προτανεύει η διαφθορά και τα «μικρομάγαζα».

Οι περισσότεροι συμμετέχοντες θεωρούν ότι ο δημόσιος τομέας είναι περισσότερο διεφθαρμένος από τον ιδιωτικό, χωρίς βέβαια να υπονοούν ότι ο ιδιωτικός τομέας είναι αγγελικά πλασμένος και τέλειος. Απλά επειδή οι δημόσιοι υπάλληλοι αισθάνονται μία μεγαλύτερη ασφάλεια από την μονιμότητα της θέσης τους είναι πιο επιρρεπείς στην συμπεριφορά που οδηγεί σε κατάχρηση εξουσίας, σε διαφθορά και κακοδιοίκηση.

Οι τομείς στους οποίους εμφανίζεται περισσότερο η διαφθορά ποικίλουν. Την πρώτη θέση έχουν τα κόμματα και οι πολιτικοί μαζί με τις άλλες αρχές της πολιτείας και τις μεγάλες δομές (όπως εφορία, ΕΦΚΑ, πολεοδομία και οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης). Μεγάλη διαφθορά επίσης σημειώνεται στα νοσοκομεία και γενικά όπου υπάρχει εξουσία και σχέση εξάρτησης του διοικουμένου από την εκάστοτε διοίκηση.

Οι πράξεις που θεωρούν ότι φτάνουν σε πράξεις διαφθοράς είναι αυτές κυρίως που έχουν κάποια συναλλαγή και συνήθως εγχρήματη. Οι συναλλαγές μπορεί να είναι πληρωμές προστίμων, εισφορών και άλλων ειδών, όπου ο πολίτης θα προσπαθήσει να γλιτώσει ένα ποσό του προστίμου, ή το να κινηθεί μία διαδικασία λίγο πιο γρήγορα, ή τέλος να δημιουργηθούν ιδιαίτερες σχέσεις μεταξύ προμηθευτών και δημόσιων αρχών.

Η διαφθορά στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης μπορεί να ελεγχθεί και να περιοριστεί σύμφωνα με τους συμμετέχοντες κυρίως αν είναι οι υπάλληλοι και τα στελέχη των δήμων είχαν λιγότερα κίνητρα να συμμετέχουν σε περιπτώσεις διαφθοράς. Αυτό θα μπορούσε να γίνει με ικανοποιητικούς μισθούς και με ηλεκτρονικές συναλλαγές με το δημόσιο, όπου δεν εμπλέκονται φυσικά πρόσωπα και πολλές επαφές με τους πολίτες που μπορεί να ανοίξουν την «όρεξη» για φαινόμενα διαφθοράς.

Στους συμμετέχοντες είχε συμβεί να πέσει στην αντίληψή τους κάποιο περιστατικό διαφθοράς, αλλά οι περισσότεροι δεν έκανα κάποια κίνηση να το καταγγείλουν, τόσο γιατί δεν είχαν όλα τα απαραίτητα στοιχεία για να προχωρήσουν σε καταγγελία, όπως επίσης γιατί δεν θέλανε να χαλάσουν τη σχέση με τους συναδέλφους τους και την τοπική κοινωνία του οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης. Άλλοι πάλι δεν είχαν ποτέ μία ανάλογη εμπειρία.

Όλοι οι συμμετέχοντες γνωρίζουν τους κανονισμούς που διέπουν τις εργασίες τους και τα παραθυράκια που υπάρχουν και αφήνουν περιθώρια για διαφθορά. Τέλος, η οικονομική κρίση φαίνεται πως έχει επιδράσει στο φαινόμενο της διαφθοράς: στη μείωση της σύμφωνα με ορισμένους συμμετέχοντες, καθώς οι πολίτες είναι λιγότερο ανεκτικοί σε φαινόμενα διαφθοράς και στο να πληρώσουν για πράγματα τα οποία δικαιούνται.

Άλλοι συμμετέχοντες θεωρούν ότι η διαφθορά λόγω οικονομικής κρίσης αυξήθηκε και μάλιστα σημαντικά, ενώ άλλοι δήλωσαν ότι δεν βλέπουν κάποια σχέση μεταξύ διαφθοράς και κρίσης. Πάντα υπήρχε διαφθορά και πάντα θα υπάρχει.

5.1. Γενικά Συμπεράσματα

Στις μέρες μας, είναι αρκετά τα φαινόμενα όπου οι τοπικοί άρχοντες με τις ατυχείς συμπεριφορές τους αμφισβητούν την έννομη δημοκρατική τάξη και προσπαθούν να αυτονομήσουν προς όφελός τους την τοπική αυτοδιοίκηση φέρνοντας ως πρόσχημα την τοπική λαϊκή εντολή και την ικανοποίηση του τοπικού συμφέροντος. Όλα αυτά έρχονται σε αντιπαράθεση με το γενικό δημόσιο συμφέρον. Συνέπεια αυτών είναι η κακοδιοίκηση και η διαφθορά. Τα φαινόμενα αυτά είναι άμεση συνέπεια της υπηρεσιακής ανεπάρκειας αλλά της έλλειψης τεχνογνωσίας που παρατηρείται. Η ευθύνη λοιπόν βαρύνει κατά κύριο λόγο την κεντρική διοίκηση. Για αυτό το λόγο είναι επιτακτική η ουσιαστική άσκηση των καθηκόντων των ατόμων που σχετίζονται με τους ΟΤΑ αλλά κυρίως με τους Δήμους όπως αυτά προβλέπονται από το νόμο χωρίς να παρεκκλίνουν από αυτόν (Συνήγορος του Πολίτη, 2000).

Οι Δήμοι, σε γενικές γραμμές, καλούνται να ανταπεξέλθουν στις υποχρεώσεις τους, πολλές φορές, κάτω από αντίξοες συνθήκες. Παρόλα αυτά θα πρέπει να τηρείται καθόλα η νομιμότητα. Όμως, επειδή κάτι τέτοιο δεν είναι πάντα εφικτό κάνουν την εμφάνισή τους τα φαινόμενα της κακοδιοίκησης και της διαφθοράς. Η κακοδιοίκηση δεν είναι ένα φαινόμενο το οποίο οφείλεται κατά αποκλειστικότητα στους ίδιους τους Δήμους, τους αιρετούς των οργάνων και του προσωπικού τους αλλά οφείλεται επίσης και στις παραλείψεις που το ίδιο το κεντρικό κράτος εμφανίζει. Οι παραλείψεις αυτές σχετίζονται με τη χρηματοδότηση, τη στελέχωση αλλά και τις υποδομές. Θα έπρεπε λοιπόν να εφαρμόζεται η λογική της αυτοτελούς αρχής, μέσα από το θεσμό του Ελεγκτή Νομιμότητας. Αυτός θα είναι αποκλειστικά υπεύθυνος για τον έλεγχο των οργανισμών και των υπηρεσιών που υπάγονται σε αυτόν. Κάτι τέτοιο όμως δεν έχει ακόμα εφαρμοστεί ενώ έχει παρέλθει μεγάλο χρονικό διάστημα από τη δημιουργία του θεσμού.

Αποτέλεσμα αυτού είναι ότι η κεντρική διοίκηση δεν έχει κατορθώσει ακόμα να αναβαθμίσει το ρόλο της μέσα από την αποκέντρωση. Αν το είχε πετύχει θα αποτελούσε πλέον όργανο επιτελικού σχεδιασμού και άσκησης κανονιστικού και

ελεγκτικού έργου και θα μπορούσε έτσι να μεταφέρει την εφαρμογή των δημόσιων πολιτικών και στο επίπεδο της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Με άλλα λόγια, θα πρέπει να ληφθούν δραστικά μέτρα για να μπορέσουν να αποφευχθούν τα παραπάνω φαινόμενα. Τα μέτρα αυτά θα πρέπει να αφορούν τόσο την πρόληψη των φαινομένων της κακοδιοίκησης και της διαφθοράς αλλά ταυτόχρονα και την καταστολή τους.

Σε γενικές γραμμές, για να μπορέσουν να αποφευχθούν οι δυσλειτουργίες θα πρέπει να ενισχυθεί η στελέχωση και η υποδομή των Δήμων. Θα πρέπει επίσης να δοθεί κατάλληλη χρηματοδότηση και να γίνει μέριμνα για την επιμόρφωση των τοπικών εκπροσώπων ενώ ταυτόχρονα θα πρέπει να ενισχυθεί και να εντατικοποιηθεί ο έλεγχος της κεντρικής – αποκεντρωμένης διοίκησης με στόχο τη νομιμότητα των διαδικασιών. Θα πρέπει δηλαδή να υλοποιηθεί ο θεσμός του Ελεγκτή Νομιμότητας για να μπορέσει να εδραιωθεί η αυτοτελής υπηρεσία με μοναδικό σκοπό της τον έλεγχο νομιμότητας της τοπικής αυτοδιοίκησης και την απόδοση πειθαρχικών ευθυνών στους αιρετούς της.

Ο νόμος 3852/2010 έθεσε τα θεμέλια για την αύξηση της διαφάνειας με την υποχρεωτική ανάρτηση των πράξεων στο διαδίκτυο ενώ απαγόρευσε τους ελλειμματικούς προϋπολογισμούς και προσπάθησε να περιορίσει δραστικά τις επιχειρήσεις που μπορούν να συστήνουν οι Δήμοι. Παρόλα αυτά όμως για να μπορέσει να εφαρμοστεί ο εκάστοτε νόμος θα πρέπει να γίνεται αποτελεσματική άσκηση του ελέγχου νομιμότητας (Σπανού, 2009) .

Επιπρόσθετα, με τον Ν. 3463/2006, τον ισχύοντα ΔΚΚ, ενισχύθηκε η λογοδοσία και η διαφάνεια σε τοπικό επίπεδο. Για το σκοπό αυτό θα πρέπει οι ίδιοι οι δημότες να συμμετέχουν στα δρώμενα του Δήμου τους και με αυτό τον τρόπο να ενεργοποιηθεί η τοπική κοινωνία των πολιτών, η οποία θα αποτελέσει και ένα όργανο ελέγχου.

5.2. Προτάσεις προς αξιολόγηση και υιοθέτηση

Όλοι οι ερωτώμενοι αναγνωρίζουν ότι η διαφθορά είναι ένα έντονο πρόβλημα του δημόσιου τομέα της χώρας από την οποία απορρέουν η κακοδιοίκηση τόσο σε οικονομικό όσο και σε διοικητικό επίπεδο. Επίσης, συναντάται το φαινόμενο της διαφθοράς σε υψηλόβαθμα στελέχη των οργανισμών.

Οι συμμετέχοντες στην πλειοψηφία τους πιστεύουν ότι ο δημόσιος τομέας της χώρας καθώς και η εκάστοτε κυβέρνηση είναι πιο διεφθαρμένοι σε σχέση με τον ιδιωτικό τομέα. Σχετικά με τους τομείς που είναι διεφθαρμένοι, οι ερωτώμενοι συμπεριέλαβαν όλους τους τομείς δημόσιας διοίκησης. Ειδικότερα, οι απαντήσεις αναφορικά με τη μεγαλύτερη διαφθορά αφορούσαν τα πολιτικά κόμματα, φορείς, όπως θρησκευτικοί, συνδικαλιστικοί, το κοινοβούλιο και τους πολιτευτές. Ακόμη, στους φορείς που υπάρχει διαφθορά συμπεριέλαβαν και τους Δήμους, παρόλο που είναι εργαζόμενοι των ΟΤΑ α΄ βαθμού.

Όσον αφορά πράξεις που θεωρούν οι συμμετέχοντες ότι αποτελούν φαινόμενα διαφθοράς, είναι ο χρηματισμός δημοσίου υπαλλήλου με σκοπό την επιτάχυνση κάποιας διαδικασίας καθώς και τον χρηματισμό για την παράβλεψη κάποιων στοιχείων που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε πρόστιμο ή ακόμα και τη μείωση του προστίμου.

Στο ερωτηματολόγιο υπήρχαν και ερωτήσεις σχετικά με τον περιορισμό της διαφθοράς. Η πλειοψηφία αναφέρθηκε στο μισθολογικό ζήτημα των εργαζομένων τόσο στους ΟΤΑ όσο και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα. Ακόμη, τονίστηκε ότι η ασάφεια των νόμων είναι που επιφέρει φαινόμενα διαφθοράς καθώς και το ζήτημα της ατομικής ευθύνης. Η παραδειγματική τιμωρία των υπευθύνων θα συντελούσε στην περιστολή της διαφθοράς.

Σε σχέση με την ύπαρξη περιστατικού διαφθοράς στην υπηρεσία τους, μόνο λίγοι από τους ερωτώμενους δήλωσαν ότι έχει υποπέσει κάτι τέτοιο στην αντίληψή τους ή ότι το άκουσαν από κάποιο συνάδελφό τους ή από κάποιο άλλο τμήμα. Όμως, υπήρχε ομοφωνία αναφορικά με την καταγγελία περιστατικού διαφθοράς.

Με βάση τα στοιχεία που προέκυψαν από την έρευνα στην παρούσα εργασία προκύπτει ότι υπάρχουν γενεσιουργά αίτια για τη διαφθορά αλλά και τρόποι περιστολής της.

Αρχικά, η επιλογή όλου του προσωπικού και ειδικότερα στα υψηλόβαθμα και διευθυντικά στελέχη θα πρέπει να γίνει με αντικειμενικά κριτήρια χωρίς διαμεσολαβήσεις, αλλά μόνον με τα προσόντα που διαθέτουν.

Η ικανοποιητική αμοιβή των εργαζομένων αποτελεί έναν ακόμα τρόπο μείωσης της διαφθοράς και της κακοδιοίκησης. Σίγουρα, η υποδειγματική τιμωρία των ατόμων που υποπίπτουν σε πράξεις διαφθοράς θα αποτελέσει έναν ακόμα τρόπο για την περιστολή της διαφθοράς.

Θα λέγαμε συνοπτικά ότι απαντήθηκαν όλα τα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν και παρουσιάστηκαν στην αρχή της εργασίας.

5.3. Περιορισμοί έρευνας

Η παρούσα εργασία και έρευνα πραγματοποιήθηκε κάτω από ιδιαίτερες συνθήκες, καθώς συνεχίζει να υφίσταται ο φόβος έξαρσης της πανδημίας του Covid-19. Για το λόγο αυτό, οι συνεντεύξεις δεν κατέστησαν δυνατόν πάντοτε να πραγματοποιηθούν δια ζώσης και πραγματοποιήθηκαν εν μέρει και εξ αποστάσεως μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας και ηχογραφήθηκαν έτσι ώστε να μπορέσει στη συνέχεια να γίνει η απομαγνητοφώνηση και η καταγραφή των αποτελεσμάτων. Πρέπει να τονιστεί ο σημαντικός ρόλος που διαδραμάτισε η θέληση των συμμετεχόντων να λάβουν μέρος στην παρούσα έρευνα και να εκφράσουν την άποψή τους έστω και υπό αυτές τις συνθήκες. Έτσι, κατέστη δυνατό να πραγματοποιηθεί η παρούσα έρευνα παρά τους όποιους περιορισμούς.

5.4. Θέματα για Μελλοντική Έρευνα

Το ζήτημα της διαφθοράς και της κακοδιοίκησης χρειάζεται να διερευνηθούν περαιτέρω. Αρχικά, ένα μεγαλύτερο πλήθος συμμετεχόντων στην έρευνα προερχόμενο από διάφορους τομείς του Δημόσιου και Ευρύτερου Δημόσιο Τομέα θα ήταν ιδανικό έτσι ώστε να διατυπωθούν απόψεις και από άλλους δήμους.

Επίσης, σε επίπεδο έρευνας θα μπορούσε να γίνει εστίαση σε δυο ομάδες εργαζομένων με συγκεκριμένα κριτήρια για να δοθεί έμφαση τόσο στα χαρακτηριστικά της κάθε ομάδας όσο και στις μορφές διαφθοράς που παρατηρούνται.

Τέλος, πέραν από την αποτύπωση της τρέχουσας κατάστασης, σε ερευνητικό επίπεδο, θα ήταν άκρως ενδιαφέρουσα η εφαρμογή τρόπων περιστολής της διαφθοράς και της κακοδιοίκησης σε μια ομάδα ενώ στην άλλη δεν θα γινόταν καμία παρέμβαση. Το ζητούμενο θα ήταν αν υπάρχει βελτίωση στην πρώτη ομάδα και εν συνεχεία η ανάμειξη των ατόμων, ώστε να διερευνηθεί αν τα άτομα της πρώτης ομάδας βελτίωσαν στο ζήτημα της διαφθοράς εκείνους της δεύτερης ομάδας ή υπήρξε εκφυλισμός των ατόμων της πρώτης ομάδας.

Βιβλιογραφία

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

- Al-Jurf. (1999). *Transnational Law & Contemporary Problems*.
- Bank, W. (2007). *Strengthening the World Bank Group Engagement on Governance and Anticorruption*. Washington DC: World Bank.
- Campos, J. P. (2007). *The Many Faces of Corruption. Tracking vulnerabilities at the sector level*. Washington DC: World Bank.
- Click, J. (2011). *Οι κοινωνικές στάσεις έναντι της διαφθοράς στη σημερινή Ελλάδα*. Αθήνα: Σιδέρης.
- Delta Porta, D. &. (1999). *Corrupt Exchanges. Actors, Resources and Mechanisms of Political Corruption*. New York: Aldine de Gruyter.
- Huntington, S. (1968). *Political Order in Changing Societies*. New Haven: Yale University Press.
- Kraay, K. &. (2002). *Growth is Good for the Poor*. SpringerLink
- Mauro. (1995). *Corruption and Growth*.
- Merat, J., & Roth, D. (2008). *Effectivity of Institutions in the Fight against Corruption: the Strategy of Transparency Pacts in Colombia*. Mimeo.
- oecd.org. (2018). Σχέδιο Δράσης για τη μείωση της διαφθοράς και την ενίσχυση της ακεραιότητας στους ΟΤΑ.
- Transparency, I. (2022). <https://www.transparency.org/what-is-corruption>.
- Xin, X., & Rudel, T. (2004). *The Context for Political Corruption: A Cross-National Analysis*. Social Science Quarterly.

Ελληνική Βιβλιογραφία

- Γαλάνης, Π. (2022). *Μεθοδολογία της έρευνας στις επιστήμες υγείας*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.
- Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης. (2015). *Ετήσια Έκθεση*.
- Διαμεσολαβητής, Ε. (2012). *Ετήσια Έκθεση*.
- Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης ΑΕ. (2014). *Νέα*

- Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης.*
- Ευρωπαϊός Διαμεσολαβητής (2012). *Ετήσια Έκθεση.*
- Ευρωβαρόμετρο. (2013). http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/corruption/anti-corruption-report/docs/2014_acr_greece_chapter_el.
- Ιωσηφίδης, Θ. (2003). *Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες.* Αθήνα: Κριτική.
- Καμίνης, Γ. (2005). Μέσα Διαμεσολάβησης του Συνηγόρου του Πολίτη. *Ο Συνήγορος του Πολίτη - Ένας Θεσμός της Εποχής.* Κίνηση Πολιτών για μια ανοιχτή κοινωνία.
- Κολλίντζας, Τ. Ν. (1998). *Διαφθορά, οικονομική ανάπτυξη και διανομή του εισοδήματος.* Αθήνα: Εκδόσεις Σιδέρης.
- Μακρίδη, Μ. . (2006). *Έλεγχος διοίκησης.* Εκδόσεις Σάκκουλα
- Μάρκοβιτς, Ι. (2014). *Διαπλοκή και διαφθορά.*
- Μάρκοβιτς, Ι., Ελευθεριάδης, Π., & Δουλαδέρης, Ν. (2010). *Η καταπολέμηση των φαινομένων διαφθοράς - Ελεγκτικοί μηχανισμοί.* Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης
- Ματθίας, Σ. (2005). Διαφθορά και κρατική εξουσία. *Επιστήμη και Κοινωνία.*
- ΟΟΣΑ. (2001). *Έκθεση του ΟΟΣΑ για την Κανονιστική μεταρρύθμιση στην Ελλάδα.*
- Παπαγεωργίου, Ε. (2022). *Εισαγωγή στη Στατιστική.* Αθήνα: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις.
- Πελαγίδης, Θ. &. (2010). *Η στιγμή της στροφής για την ελληνική οικονομία. Πως ο προοδευτικός προγραμματισμός μπορεί να τη θέσει ξανά σε τροχιά ανάπτυξης.* Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.
- Ρακιντζής, Λ. (2011). *Ο θεσμικός ρόλος του Γενικού Επιθεωρητή στον έλεγχο του δημοσίου τομέα. .* Αθήνα: Παπαζήσης.
- Ρακιντζής, Λ. (2013). *Κακοδιοίκηση και κακοδιαχείριση.* ΚΕΔΕ.
- Σπανού, Κ. (2009). *Ναπολέοντεια παράδοση και Διοικητικές μεταρρυθμίσεις στην Ελλάδα.* Σάκκουλας.
- Σωτηρέλης, Γ. (2006). *Η μεταρρύθμιση της Τ.Α.. προκλήσεις και προοπτικές.* Αθήνα: Εκδ. Παπαζήση.
- ΥΠΕΣ. (2012). *Δομή και Λειτουργία της Τοπικής και Περιφερειακής Δημοκρατίας.*

Αθήνα.

- Φυτράκης, Ε. (2010). *Τα Ελεγκτικά Σώματα της Διοίκησης*. Νομική Βιβλιοθήκη.
- Χλέπας, Ν. (1998). *Λειτουργική επέκταση και οργανωτικός κατακερματισμός: Οι αρμοδιότητες των ΟΤΑ και οι τρέχουσες τάσεις για τη μετάθεσή τους σε άλλους φορείς*. Αθήνα: Εκδ. Σάκουλλα.
- Χλέτσος, Μ. (2011). *Κράτος και διαφθορά: ανάλυση των σχέσεων μεταξύ θεσμών και διαφθοράς*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Ψυχοπαίδης, Κ. (1982). *Η Τοπική Αυτοδιοίκηση ως Πολιτικός Θεσμός*. Αθήνα: Επιθεώρηση Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
- Ψυχοπαίδης, Κ., & Γετίμης, Π. (1989). *Ρυθμίσεις Τοπικών Προβλημάτων*. Αθήνα: Εκδόσεις Ίδρυμα Μεσογειακών Μελετών.

Ηλεκτρονικές Πηγές

- Βουλή των Ελλήνων*. (2022). Ανάκτηση από <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/bcc26661-143b-4f2d-8916-0e0e66ba4c50/g-epiele-pap.pdf>
- ΔήμοςNET*. (2022). Ανάκτηση από <https://dimosnet.gr/>
- Δομή και λειτουργία των Δήμων στην Ελλάδα*. (2014). Ανάκτηση από https://www.grde.eu/sys/uploads/314_e39_Struktur_griechischer_Kommunen_gr.pdf
- Εθνική Αρχή Διαφάνειας*. (2022). Ανάκτηση από <https://aead.gr/>
- Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης*. (2014). Ανάκτηση από ekdd.gr
- Ελεγκτικό Συνέδριο*. (2022). Ανάκτηση από <https://www.elsyn.gr/>
- Ευρωβαρόμετρο. (2013). http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/corruption/anti-corruption-report/docs/2014_acr_greece_chapter_el.
- Ναυτεμπορική. (2021, Δεκέμβριος 09). Ανάκτηση από Έρευνα ΕΑΔ: Ατιμώρητη η διαφθορά στην Ελλάδα λέει το 87%: <https://m.naftemporiki.gr/story/1809831/ereuna-eaad-atimoriti-i-diafthora-stin-ellada-leei-to-87>
- Συνήγορος του Πολίτη*. (2000). Ανάκτηση από <https://www.synigoros.gr/el>